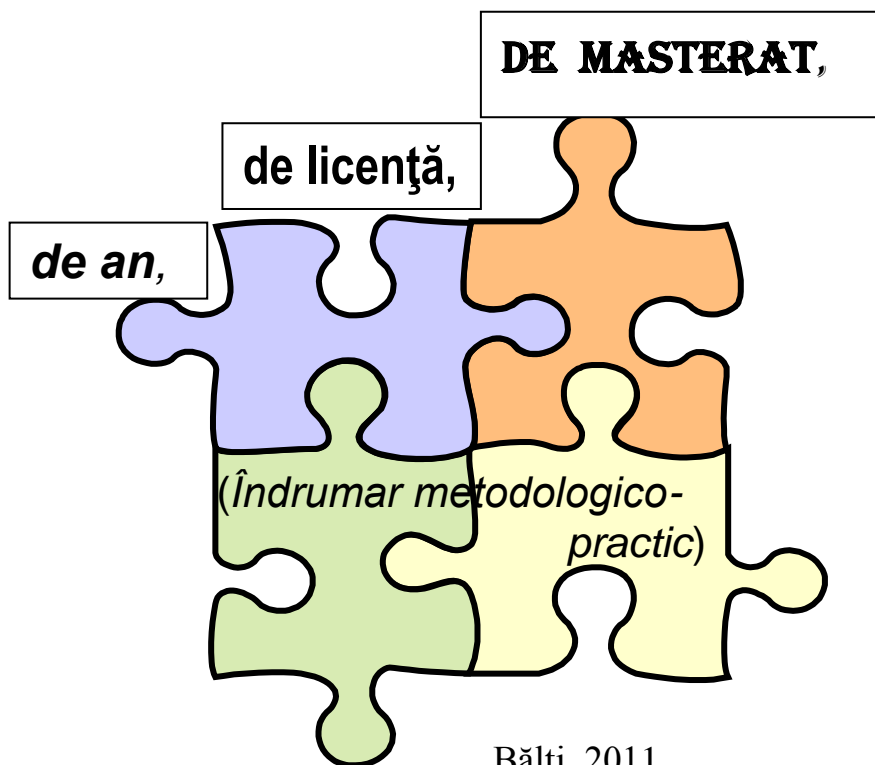

„ABC”-ul

elaborării și susținerii unei teze științifice:

Bălți, 2011

Autori:

Vasile BUZDUGAN, dr. conf. univ.; Maria NICORICI dr., conf. univ.; Stanislav STADNIC, dr., conf. univ.; Elena SCURTU și Ana NAGHERNEAC (compartimentele: 5.2; 7)

Lucrarea este aprobată la Catedrei de geografie, biologie și chimie (pr. verbal nr. 8 din 23 martie 2010) și recomandată pentru editare de Consiliul Facultății de Științe ale naturii și Agroecologie (pr. verbal nr. 6 din 25 martie 2010).

Recenzent – dr., conf. univ. Gh. Plămădeală; dr., conf. univ. V. Pulbere

Redactor literar: – Liubovi JUNGHINĂ, lector superior, Catedra de limba română, Facultatea de Filologie, Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți

Lucrarea reprezintă un ghid-reper pentru parcurgerea ascensiunii și edificarea studentului în materie de calificare ca cercetător științific, începând cu identificarea interesului, conturarea aspectului și temei de cercetare și fructificarea cercetării într-o lucrare științifică – o teză de an, lucrare de licență / de masterat, precum și indicații metodice vizând elaborarea acestor lucrări și susținerea lor în fața comisiilor de evaluare respective. Ghidul se adresează:

- celor care intenționează să realizeze o lucrare științifică (studenți, masteranzi, eventual și doctoranzi), furnizând sfaturi cu privire la modul de realizare a tezelor;
- profesorilor coordonatori ca instrument de îndrumare unitară și sistematică a studenților;
- comisiilor de examinare, ca suport pentru instituirea unor criterii unitare de evaluare a unor astfel de lucrări.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

„ABC”-ul elaborării și susținerii unei teze științifice: de an, de licență, de masterat / Buzdugan Vasile, Nicorici Maria, Stadnic Stanislav [et al]; Univ. de Stat „A. Russo”. - Bălți: Presa univ. bălțeană, 2011. – 60 p.

ISBN 978-9975-50.047-0

CUPRINS

1. ALGORITMUL ASCENSIUNII STUDENTULUI PE TREPTELE CALIFICAȚIEI DE CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC (Ce trebuie să reprezinte o teză de an/licență/master)	4
2. CADRUL GENERAL AL TEZEI DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ	7
2.1. Teza științifică: arii de cercetare, scopul și obiective urmărite	7
2.2. Etapele elaborării tezei științifice	8
3. ALEGEREA SUBIECTULUI ȘI TEMEI CERCETĂRII	10
3.1. Din ce reieșim când purcedem la alegerea temei	10
3.2. Unele riscuri în procesul alegerii temei și a coordonatorului	11
3.3. Confirmarea temei lucrării și elaborarea graficului de realizare	12
4. CONDUCĂTORUL ȘTIINȚIFIC, CONSULTANȚII TEZEI, STUDENTUL (MASTERANDUL) ȘI RESPONSABILITĂȚILE LOR	13
5. PROCEDURA DE ELABORARE A TEZEI	15
5.1. Elaborarea sumarului ipotetic și a planului tezei	15
5.2. Identificarea surselor bibliografice, cercetarea și abordarea lor	18
6. EXIGENȚE VIZÂND ASPECTUL GRAFIC ȘI TEHNOREDACTAREA TEZEI	22
6.1. Cerințele privind structura tezei de licență	22
6.2. Cerințe față de volumul și aspectul grafic al textului (tezei)	29
6.3. Unele principii vizând stilul de scriere a tezei și criteriile de verificare a redactării textului	32
7. REGULI PRIVIND ASIGURAREA BIBLIOGRAFICĂ A TEZEI	33
8. TEZA ȘI „SUITA DE DOCUMENTE” ÎN PRAG DE SUSȚINERE	38
9. PROCEDURA SUSȚINERII TEZEI DE AN/LICENȚĂ/MASTERAT	39
9.1. Aspecte organizatorice generale vizând organizarea susținerii tezei	39
9.2. Prezentarea tezei în fața comisiei și unele „secrete” ale reușitei	39
9.3. Arta răspunsului reușit la întrebările membrilor comisiei	42
9.4. Diplomația dialogului cu comisia de examinare în timpul susținerii tezei	42
9.4.1. Ținuta candidatului în timpul dialogului	42
9.4.2. Cum se procedează dacă membrii comisiei ”dau peste cap” planul de prezentare a lucrării	43
9.5. Scenariul decurgerii susținerii tezei de licență/master	43
BIBLIOGRAFIE	45
ANEXE	46

1. ALGORITMUL ASCENSIUNII STUDENTULUI PE TREPTELE CALIFICAȚIEI DE CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC (Ce trebuie să reprezinte o teză de an/licență/master)

Formarea competențelor de cercetător științific, de rând cu cele profesionale, ale studentului se produce treptat, în cadrul unui sistem de asigurare a acestui proces, începând cu provocările în direcția respectivă în cadrul disciplinelor parcurse, prin intermediul creării diferitelor situații de cercetare la seminarii, lucrări practice și de laborator, care treptat iau formă de o temă a unui interes de cercetare individuală concretă, ce urmează a fi desfășurată în mai multe trepte:

Prima treaptă o constituie *teza de an* ce se realizează și se evaluează în cadrul unei discipline de profil din planul de învățământ sub conducerea nemijlocită a titularului care promovează această disciplină.

La etapa pregătirii tezei anuale studentul valorifică abilitățile dobândite pe parcursul anilor de studii, acumulează deprinderi de a lucra cu literatura științifică și de instruire, manifestă iscusința de a aplica cunoștințele obținute și de a face concluzii corecte.

În linii mari, această teză urmărește scopul major de sistematizare și aprofundare a cunoștințelor teoretice aferente temei alese.

Astfel, studentul, pentru a obține la finele ciclului I licența și, eventual, mai apoi, dacă va dori să obțină și masteratul (la finele ciclului II al studiilor superioare), trebuie să aleagă tema de cercetare încă la începutul anului II. Numai în așa mod el va putea cerceta problema și evalua rezultatele înregistrate la diferite niveluri:

- comunicări la conferințele științifice;
- teza de an;
- teza de licență;
- teza de master.

Tematica tezelor de an este elaborată de titularul cursului și aprobată la ședința de catedră astfel încât chiar la prima oră a cursului, profesorul, de rând cu alte obiective și forme de activitate în cadrul cursului, caracterizează și esența etapei incipiente de formare a competențelor de cercetare științifică prin elaborarea unei teze de an.

În așa mod, **teza de an reprezintă** o lucrare scrisă în cadrul unei discipline din planul de învățământ, ce se reduce la o trecere în revistă a surselor bibliografice accesibile, publicațiilor vizând un anumit aspect al cursului formulat ca o temă de cercetare-aprofundare, o acumulare a unui volum de informații la subiectul ales ce depășește nivelul atins la această problemă în cadrul cursului oferit de profesor. Astfel, studentul achiziționând informația din diverse surse o poate sistematiza și structura într-un plan propriu.

În rest, lucrarea va respecta, din punct de vedere structural, cerințele grafice proprii și altor lucrări (licență, masterat, doctorat) stipulate în capitolele II-VIII ale acestui ghid.

În fond o cercetare științifică se constituie pe următoarele faze principale:

- observarea unui fapt
- formularea unei probleme
- propunerea unei ipoteze
- realizarea unui experiment controlat (acel în care prin anumite tehnici se pot înlătura variabilele, ce pot masca rezultatul) pentru a testa validitatea ipotezei.

La general, orice investigație științifică pornește de la o problemă încă nerezolvată sau de la una parțial rezolvată. În acest sens, este foarte important ca formularea temei de cercetare să reflecte clar aspectul problemei care urmează a fi rezolvată. De acest lucru are grijă conducătorul științific căruia i se va încredința îndrumarea cercetării. El va asigura și încadrarea temei de cercetare în tematica de bază a catedrei inclusă în portofoliul tematic (rețeaua și arealul tematic al intereselor și posibilităților de cercetare ale titularilor cu aspect de liste cu teme ce se revede la începutul fiecărui an de studiu).

Studiile universitare (ciclul I) finalizează cu susținerea examenului de licență care include pentru monospecialități:

- ❖ două probe ce constituie evaluarea cunoștințelor fundamentale și de specialitate;

- ❖ o probă ce constă în susținerea unei *lucrări de licență* elaborată de absolvent sub îndrumarea unui cadru didactic în fața unei comisii de licență.

Pentru specialitățile duble examenul de licență include:

- ❖ trei probe ce constituie evaluarea cunoștințelor la disciplinele fundamentale și de specialitate I și II;
- ❖ susținerea tezei *de licență* în fața comisiei examenului de licență.

După absolvirea studiilor superioare de licență, continuă cele masterale, la finalizarea cărora se elaborează și se susține în fața comisiei *teza de master*.

Prin ea masterandul continuă să-și aprofundeze cunoștințele acumulate în ciclul întâi, își dezvoltă în continuare capacitățile de cercetare științifică, obținând și posibilitatea de specializare într-un domeniu anumit. Astfel, masteratul contribuie la aprofundarea studiilor academice.

Tema tezei de master poate fi o continuare a celei de licență sau o nouă elaborare, în funcție de profilul masterandului, opțiunea lui, precum și de viitoarea activitate în economia reală, în spațiul public și privat.

Masteratul poate fi și o precondiție pentru înscrierea la doctorat care poate asigura continuitatea în cercetarea științifică demarată prin *licență* sau chiar prin *teza de an*.

Proba finală a examenului de licență o constituie prezentarea și susținerea *tezei de licență*.

Prin **teza de licență** se înțelege o lucrare realizată la finele studiilor superioare de licență (ciclul I). În ea studentul prezintă rezultatele unei anumite cercetări, realizate de sine stătător, în cadrul unei discipline (**sau de natură interdisciplinară**) ce ține de planul de studii, folosind cunoștințele și capacitățile acumulate pe parcursul formării sale ca specialist și care servește drept bază la confirmarea calificării de specialist licențiat (cu studii superioare universitare).

Proba de prezentare și susținere a lucrării de licență evaluează capacitatea absolvenților de a procesa și de a utiliza creativ cunoștințele dobândite și informațiile din bibliografia studiată pentru rezolvarea unei aplicații, studierea unei teme sau realizarea unui studiu de caz din domeniul specializării absolvite și capacitatea de a justifica și de a susține cu argumente logice, fundamentate științific soluțiile propuse sau concluziile formulate în lucrarea elaborată.

Pentru specialitatea Agronomie cu 240 credite ECTS, teza de licență se elaborează în baza datelor experimentale obținute pe parcursul a doi-trei ani, în cadrul efectuării experiențelor de câmp.

De regulă, tema tezei de licență se concretizează numai după elaborarea cu succes a tezei de an. În unele cazuri ea poate reprezenta o continuare a investigației asupra problemei acestei teze, dar cercetarea va deveni mai largă și mai profundă, cu implicare mai mare a aspectelor de cercetare practică și experimentală însoțite de generalizări teoretice adecvate. În așa mod, la redactarea tezei de licență se va analiza și teza de an ce a precedat-o și care poate deveni parțial sau integral parte componentă a tezei de licență. Condiția ce se cere a fi respectată este următoarea: rezultatele lor să nu se contrazică esențial.

Lucrarea de licență nu este:

- compunere, povestire, eseu;
- colecție de citate;
- inventar bibliografic;
- pretext pentru opinii personale la o temă dată – oricât de interesante ar fi acestea – nefundamentate pe fapte și rezultate de cercetare;
- compilație.

Doritorii de a lua masteratul pot continua cercetările la tema tezei de licență în cadrul tezei de master, dar conducătorii științifici sunt obligați să studieze și să indice în avizele lor deosebirea calitativă dintre cele două teze. Pentru precizare: **materialul tezei de licență poate ocupa nu mai mult de 25 - 30 % din volumul tezei de magistru**.

Teza de master este prin esența sa o lucrare științifică originală, fundamentată științific, care conține rezultate teoretice și/sau experimentale în domeniul respectiv de studiu – o cercetare realizată de sine stătător de către studentul înmatriculat la studii superioare masterale (ciclul II). Ea demonstrează că pretendentul la titlul de Master a înregistrat anumite rezultate în activitatea de investigare **în domeniul în care el se specializează în mod deosebit**.

Astfel, **teza de licență/master** trebuie să constituie o lucrare de investigație în care se conține o evidențiere a unei probleme actuale dintr-un domeniu, necercetată încă sau insuficient cercetată, și care propune o anumită soluționare științifică după caracter și originală după modalitatea de concepere. Ea trebuie să conțină o analiză multilaterală a materialului în studiu, o argumentare adecvată a rezultatelor obținute și, mai ales, în cazul tezei de master, o viziune de perspectivă a problemei în cauză.

Tematica tezelor de masterat vizează domenii interdisciplinare cu grad avansat de noutate și conține probleme de cercetare la nivel instituțional, național și internațional.

Menționăm că diferența dintre teza de licență și cea de master constă în următoarele:

- **prima** reprezintă un studiu cu caracter practic-aplicativ în care studentul analizează, clasifică și comentează /elaborează suporturile practice ale unei probleme concrete, în aspectul ei actual, ce ține de o disciplină universitară, atribuindu-i o viziune teoretică și completând informația deja existentă în alte surse prin studierea lucrărilor contemporane;
- **a doua** este un studiu cu preponderență teoretic, în care studentul cercetează o problemă cu caracter general ce ține de specificul specialității, în care își aprofundează cunoștințele și elaborează o viziune nouă, personalizată a aspectelor necercetate încă sau slab cercetate, care atestă nivelul de specializare în domeniul dat și demonstrează că volumul său de cunoștințe teoretice și de deprinderi practice, acumulate pe parcursul studiilor de masterat, este, din punct de vedere calitativ, net superior în comparație cu cel al unei alte persoane fără acest gen de studii.

La unele specializări (informatică, economie, ecologie, agronomie) teza de master poate conține o rezolvare originală a unei probleme practice cu implementare și cu o solidă fundamentare teoretică.

Ambele tipuri de teză au menirea:

- de a dovedi că pretendentul la **Diploma de licență** sau **Diploma de master** este capabil de a evidenția, cerceta și analiza anumite fenomene din domeniul în studiu;
- de a convinge cititorul că pretendentul știe să expună corect și logic particularitățile fenomenelor în studiu, respectând toate cerințele înaintate față de elaborarea unei lucrări științifice;
- de a demonstra că autorul posedă cunoștințe profunde în domeniul de studiu, poate prezenta o viziune originală, și în multe privințe nouă, centrată pe alte investigații din domeniu;
- de a sesiza o cunoaștere profundă a literaturii de specialitate, inclusiv a informației din Internet, deprinderi de a selecta, sistematiza și analiza materialul empiric, folosind metodologia contemporană de investigație, de a formula concluzii logice și argumentate din analiza efectuată;
- de a confirma că pretendentul poate aplica creativ cunoștințele și deprinderile căpătate pe parcursul studiilor, elaborând sau perfecționând tehnologii și modele noi de informare.

Teza elaborată este un indiciu convingător al finalizării cercetării la nivelul pe care și l-a propus autorul în prealabil; ea permite **evaluarea cunoștințelor normative și a deprinderilor de a le utiliza în activitatea sa**.

Spre deosebire de alte lucrări științifice (rapoarte, articole etc.), în care autorul își expune gândurile și ideile sale teoretice într-un mod pe care îl consideră oportun, teza de licență/master se supune anumitor cerințe de rigoare pe care autorul trebuie să le cunoască și să le respecte, demonstrând prin aceasta că el deține un anumit grad competitiv de cunoaștere științifică.

Teza trebuie să aibă în mod obligatoriu **un caracter inovator**, adică, după expunerea rezultatelor deja obținute de alți cercetători și analiza opiniilor exprimate de ei referitor la problema în cauză, este necesar ca autorul să-și prezinte părerea personală, cu argumente și contraargumente, referitor la opiniile detectate și cele propuse de alți autori (cercetători).

Teza trebuie să aibă de asemenea un caracter practic, adică *rezultatele obținute trebuie să contribuie la perfecționarea unor cursuri teoretice sau practice, să găsească aplicare într-un domeniu al activității umane, să lichideze anumite deficiențe ale unor prelucrări deja existente*.

Primul pas în realizarea unei teze de licență/master este formularea temei/problemei de cercetare, determinarea precisă a obiectului de studiu și a factorilor puși în discuție, prezența unor

materiale care nu se supun concluziilor existente, sau care nu au fost încă luate în considerație în studiile anterioare. Numai în cazul în care studentul/masterandul posedă o bază materială importantă de investigație (exemple, opinii, surse bibliografice, prelucrări etc.) care îi va permite realizarea cercetării, el va obține rezultatele scontate.

2. CADRUL GENERAL AL TEZEI DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

2.1 Teza științifică: arii de cercetare, scopul și obiective urmărite

Teza științifică constituie o investigație sistematică a unui domeniu și sinteză a studiului critic al problemei. Ea va implica formularea de idei sau arii de cercetare, care pot fi:

- ❖ *calitative* (implică finalități explorative, colectare de date și analiza lor), și
- ❖ *cantitative* (implică o ipoteză empirică, demonstrabilă experimental).

Originalitatea unei teze (în special a celei de licență/master) pornește de la aplicabilitatea acesteia în plan profesional sau social. Astfel, una dintre componentele esențiale ale unei teze de performanță o reprezintă aplicabilitatea socială sau tehnologică a acesteia.

Elaborarea și susținerea tezei de cercetare științifică, va oferi studentului:

- abilitatea de-a soluționa independent probleme legate de domeniul său de formare;
- capacitatea sa de a relata rezultatele științifice obținute, în cadrul unui proiect de cercetare/aplicare;
- abilitatea de a-și prezintă lucrarea de sine stătător.

Modalitatea de realizare și de elaborare a tezei (licență/masterat) ține de domeniul de formare profesională, constituind în mare măsură o cercetare profundă în baza unui micro-experiment sau a unui studiu de caz.

Astfel, teza de licență/masterat reprezintă finalizarea studiilor superioare de licență/masterat (ciclul I și II), prin care se măsoară, se apreciază și se estimează nivelul de pregătire al studentului/masterandului pentru activitate în domeniul specialității și profesiei alese.

Scopul tezei de cercetare științifică rezidă în:

- atestarea nivelului teoretic general al studentului/masterandului necesar pentru a generalizarea și sistematiza cunoștințele acumulate;
- aprofundarea cunoștințelor teoretice și evidențierea aptitudinilor practice ale absolvenților prin soluționarea independentă a sarcinilor reale ce țin de domeniile respective de specializare;
- capacitatea acestuia de a aplica cunoștințele acumulate în practică;
- realizarea scopurilor propuse și stabilirea aptitudinilor de cercetare științifică.

Prin elaborarea tezei studentul își manifestă capacitatea sa de a cerceta, investiga, formula ipoteza, recomandările și propunerile personale.

Obiectivele principale ale tezei de an vizează:

- extinderea orizontului profesional și intelectual;
- fundamentarea practică a cunoștințelor la specialitate;
- acumularea, sistematizarea și accentuarea deprinderilor la disciplinele de profil și cele conexe;
- asimilarea și aplicarea metodelor științifice referitoare la direcția de cercetare;
- elaborarea și argumentarea concluziilor și recomandărilor etc.

Obiectivele principale ale tezei de licență/master au drept țintă:

- fundamentarea teoretică a cunoștințelor în domeniul ales;
- dezvoltarea aptitudinilor de studiere, analiză și sinteză a literaturii;
- dezvoltarea aptitudinilor de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice acumulate;
- elaborarea și argumentarea științifico-teoretică a concluziilor și recomandărilor.

Substanța tezei de cercetare științifică și modul de elucidare, susținere a acesteia trebuie să reflecte îndeplinirea următoarelor **sarcini**:

- examinarea și argumentarea teoretică a conținutului categoriilor teoretice, problemelor abordate în teză;

- analiza informației selectate și acumulate în perioada practicii de cercetare;
- elaborarea propunerilor și recomandărilor concrete, argumentate și întemeiate științific privind perfecționarea activităților internaționale, având în vedere atât practica altor state, cât și specificul național.

O teza de cercetare concentrează reflecția gradului de profesionalism, capacitatea de cercetare și efectuare a studiului științific, de pătrundere în esența fenomenului supus analizei, nivelul de stăpânire a terminologiei, de apreciere a substanței funcționalității și de elaborare a unor strategii, decizii.

Teza de licență/master mai trebuie să constituie o rezolvare nouă a unei probleme de importanță științifică printr-o argumentare, o analiză profundă și multilaterală a literaturii de specialitate și a rezultatelor din practică obținute până la momentul susținerii tezei.

2.2. Etapele elaborării tezei științifice

Teza de licență/master este o lucrare elaborată și realizată individual în limitele timpului stabilit de către Regulamentele școlii superioare și instrucțiunile interne ale instituției date.

Fiecare absolvent, împreună cu coordonatorul lucrării, elaborează un plan de lucru, repartizat pe etape de timp, numit „*Planul calendaristic de îndeplinire a lucrării de cercetare*” (a se vedea modelul în anexa nr. 2).

Pentru a realiza lucrarea de licență în cele mai bune condiții sugerăm parcurgerea următoarelor etape posibile:

1. Documentarea teoretică pentru a stabili titlul temei și a analiza evoluția conceptelor temei. Aceasta implică studiul diferitelor materiale (cărți, articole din reviste și Internet, baze de date și articole din Internet, diverse studii și cercetări). Toate sursele sunt notate pentru a putea realiza bibliografia finală. Accentul se pune pe aspectele de noutate științifică și legătura cu realitatea.
2. Stabilirea obiectivelor lucrării, planului cercetării (research proposal) și crearea unei structuri (cuprins „versiunea 0”)
3. Consultarea nr. 1. Până la *sfârșitul lunii noiembrie* va avea loc discutarea următoarelor probleme cu coordonatorul tezei:
  - a. Definitivarea obiectivelor lucrării, adică schițarea răspunsului la întrebarea „*Ce vreau să demonstrez în lucrarea mea?*”
  - b. Prezentarea unei structuri (plan) provizorii a lucrării, precum și a listei cu materialele bibliografice studiate. Coordonatorul poate oferi și alte surse bibliografice și materiale adiționale, idei, direcții de analiză și cercetare.
  - c. Validarea structurii lucrării și cercetării de către coordonator.
4. Elaborarea cadrului de referință teoretică, metodologică și aplicativă privind tema de licență (redactarea „Introducerii” și Capitolului 1 – „Cadrul teoretic”). Aici pot fi incluse concepte, teorii, accepțiuni, metode folosite în alte cercetări, rezultate ale acestora, sensuri, evaluarea literaturii de specialitate, etc.
5. Construirea abordării aplicative cuprinde: determinarea mediului în care se va face aplicația, alegerea tehnicilor și instrumentelor de cercetare, identificarea, culegerea, analiza datelor, interpretarea și sinteza lor.
6. Consultarea nr. 2. Validarea de către coordonator a etapelor 4 și 5 (**cel târziu până sfârșitul lunii martie**)
7. Realizarea cercetării aplicate, prelucrarea datelor, scrierea rezultatelor, redactarea capitolului „Rezultatele cercetării și discutarea”.
8. Consultarea nr. 3. Etapa a 7-a pentru feed-back (cu minimum o lună înaintea perioadei de depunere a lucrării la secretariat)

9. Realizarea ultimelor corecții și revizuirii; stabilirea versiunii finale a cuprinsului. Elaborarea capitolului intitulat „Concluzii (încheiere)”, revederea, redactarea definitivă a „Introducerii”. În „Concluzii” vor fi prezentate propunerile și recomandările practice pentru eventualele cercetări ce vizează în special teza de licență/masterat;
10. Analiza de către autor a lucrării în faza de redactare inițială, consultarea și obținerea de aprecieri, observații și sugestii de la diferiți specialiști, practicieni, profesori și cercetători asupra lucrării;
11. Verificarea, definitivarea redactării lucrării în întregime, culegerea la calculator, pregătirea anexelor corespunzătoare și a bibliografiei;
12. Prezentarea tezei realizate în prima variantă coordonatorului lucrării;
13. Susținerea preventivă a tezei cel târziu o lună înainte de începutul examenelor de licență;
14. Ultimele completări, rectificări și redactări - conform observațiilor coordonatorului și, după acceptul acestuia (vezi unele momente vizând redactarea definitivă în capitolul 6. 6.3), lucrarea se copertează în 2 exemplare (pentru arhivare la catedră și bibliotecă);
15. Prezentarea lucrării la catedra de profil pentru a fi înregistrată și recomandată pentru susținere;
16. La recomandarea catedrei, lucrarea este prezentată recenzenților oficiali interni/externi; autorul ia cunoștință de observațiile acestora;
17. Consultarea nr. 4 se face la coordonator cu lucrarea finalizată în vederea acceptării depunerii ei la secretariatul facultății. Elaborarea de către autor a **notei explicative** (rezumatului lucrării conform structurii indicate în capitolul 8 al prezentului ghid), iar de către coordonator - a **referinței** de evaluare (conform structurii propuse în anexa 3). Lucrarea este considerată acceptată numai în cazul în care coordonatorul, în urma evaluării conținutului ei, acordă minimum nota 6. Lucrările care nu trec această etapă nu vor fi acceptate pentru susținere.
18. Depunerea lucrării la secretariatul facultății.
19. Pregătirea raportului (discursului) de prezentare a temei (vezi structura în capitolul 9, 9.1) în fața Comisiei de Licență și, respectiv, a tezei de master în fața Comisiei de Master (iar a tezei de an - în fața grupei academice de studenți din care face parte);
20. Familiarizarea **obligatorie** a autorului cu 2-3 zile până la susținere cu recenziile la lucrare și semnarea lor;
21. Susținerea tezei de an (în fața grupei), a tezei de licență/master – în fața Comisiei de Licență/Comisiei de Master.

Numărul de consultări cu îndrumătorul pot fi diferite, în funcție de caz.

Remarcă: pozițiile 13, 15, 17, 18, 20 – nu se referă la teza de an.

În procesul de lucru asupra lucrării se cere a utiliza rațional timpul și respecta limitele stabilite pentru realizarea tezei. Se recomandă a rezerva pentru fiecare etapă un anumit număr de zile, reieșind din fondul de timp general stabilit pentru îndeplinirea lucrării. Autorul va depune un anumit efort pentru a reuși să prezinte lucrarea în termenii stabiliți.

3. ALEGEREA SUBIECTULUI ȘI TEMEI CERCETĂRII

3.1. Alegerea temei

O teză poate fi elaborată prin:

- ❖ Cercetare experimentală (cvasiexperimentală).

- o *Condiții fundamentale*: model experimental adecvat, constituire corespunzătoare a loturilor experimental și de control, alegere, măsurare și analiză adecvată a variabilelor, utilizare corespunzătoare a procedurilor de analiză statistică, controlul erorilor, concluzii corespunzătoare în raport cu rezultatele experimentale.

- ❖ Cercetare corelațională bazată pe metode de investigație psihologică (chestionare, teste, observații și interviuri structurate, etc.).

- o *Condiții fundamentale*: model de cercetare consistent, constituire adecvată a eșantionului (sau eșantioanelor), alegere, măsurare și analiză adecvată a variabilelor, utilizare corespunzătoare a procedurilor de analiză statistică, controlul adecvat al erorilor, concluzii adecvate rezultatelor.

- ❖ Studiu de metaanaliză

- o *Condiții fundamentale*: preconizarea pentru studiere a unui număr impunător de publicații la tema respectivă, criterii adecvate de includere-excludere în studiu, procedură adecvată de analiză, finalizarea analizei prin concluzii relevante, care depășesc simpla adăugare a concluziilor unor cercetări diferite.

- ❖ Cercetare calitativă

- o *Condiții fundamentale*: tema va fi abordabilă numai prin metode calitative, definirea clară a temei, definirea riguroasă a metodei și aplicarea ei sistematică, includerea datelor necesare unei eventuale replicări a studiului, concluzii concordante cu datele colectate.

- ❖ Cercetare aplicativă

- o *Condiții fundamentale*: temă relevantă sub aspectul finalității practice, analiză critică a soluțiilor existente, metodă de cercetare consistentă, relevantă și semnificativă sub aspectul potențialului de identificare a soluțiilor aplicative, operaționalizare adecvată a constructelor psihologice, metode viabile de măsurare și analiză a datelor cercetării, controlul erorilor, analiza critică a soluției aplicative propuse pe baza cercetării.

- ❖ Studiu teoretic

- o *Condiții fundamentale*: relevanța temei (sunt preferate teme de actualitate majoră în psihologie, care suscită opinii variate, controversate), amplitudine bibliografică (acces la referințe majore, numeroase, consistente), capacitate de raportare critică la sursele teoretice și de promovare a unei viziuni proprii asupra temei tratate, susținerea unui punct de vedere sau deschiderea unei direcții de dezbatere semnificative în raport cu tema abordată.

La alegerea temei se va ține cont de preferințele individuale: ce disciplină *simțiți* că vă atrage, sau, dacă nu vă atrage nimic în mod special, gândiți-vă ce disciplină vă va permite să vă valorificați bine calitățile și să realizați lucrarea (calitatea memoriei, abilitățile matematice etc.).

Drept *criterii* care pot sta la baza alegerii temei de cercetare pot fi:

- ❖ activitatea viitoare (după obținerea diplomei) a studentului sau masterandului;
- ❖ aptitudinile personale de cercetare, analiză, prezentare, etc., (abilități de modelare și de analiză matematică, abilități de sinteză, de clasificare, de imaginație, abilități de analiză practică, abilități de analiză comparativă, etc.);
- ❖ posibilități de efectuare a lucrărilor aplicative, experimentelor necesare, indispensabile oricărei lucrări de licență/masterat;
- ❖ disciplina preferată a studentului din timpul studiilor.

Orice investigație își ia începutul de la o problemă necercetată sau parțial cercetată. De aceea este foarte important ca formularea temei de cercetare să reflecte clar aspectul problemei ce urmează a fi rezolvat și în ce măsură.

Alegerea temei (ca prim pas în realizarea tezei) se efectuează independent de fiecare student sau masterand.

La alegerea temei de cercetare studentul poate fi orientat de:

- aptitudinile și înclinațiile proprii;
- nivelul de cunoștințe generale și de specialitate;
- capacităților de documentare bibliografică;
- prezența instrumentariilor tehnice necesare;
- posibilitatea de a obține informații complementare din alte surse;

Un rol deosebit revine și cadrelor didactice cu care studentul/masterandul a colaborat pe parcursul studiilor;

La alegerea temei, se va mai ține cont și de posibilitățile de a acumula informațiile necesare (teoretice și practice) pentru efectuarea analizei și cercetărilor concrete. Este bine ca autorul să efectueze o cercetare bibliografică pentru selectarea literaturii necesare prezente în colecțiile bibliotecii instituției în care-și face studiile sau în alte biblioteci, la care are acces.

Temele tezelor de cercetare se elaborează de către profesorii catedrei și se aprobă la ședința catedrei.

Este important ca fiecare temă din portofoliul catedrei să fie însoțită de o bibliografie de inițiere, care va fi studiată și extinsă apoi (în caz de este acceptată) de persoanele doritoare de a realiza cercetări într-un domeniu sau altul. De asemenea, se va indica și numele, prenumele, titlul științific, gradul didactic al profesorului care propune tema.

Studentul poate propune și varianta proprie a temei de licență/master. În acest caz ea se aprobă în mod obligatoriu de către conducătorul științific și șeful catedrei, ulterior fiind înregistrată în registrul corespunzător la catedră.

Astfel, studentul poate accepta câteva modalități de alegere a temei:

- alege un subiect ținând cont de interesele proprii;
- acceptă sugestia profesorului care ulterior va deveni coordonatorul tezei.

Alegerea coordonatorului științific al lucrării de licență/master se poate face până la alegerea temei sau după.

Criteriile de care se ține seama la alegerea coordonatorului pot fi următoarele:

- disciplina pentru care a optat studentul (promovată de un anumit profesor) și care a fost cel mai bine însușită în perioada studiilor universitare sau de masterat;
- comunicarea liberă, științifică, bazată pe respectul și aprecierea reciprocă între student și coordonator;
- nivelul academic respectiv al cadrului didactic. Lucrarea de licență/master este o lucrare de tip creativ, care necesită o îndrumare științifică de nivel înalt. Lucrarea elaborată trebuie să fie bine fundamentată teoretic și practic.

3.2. Unele riscuri în procesul alegerii temei și coordonatorului

O lucrare de cercetare (teză) eventual poate implica două riscuri:

- *platitudinea* (banalitatea) parcurgerii unei cărări sigure, dar deja bătătorită (va lipsi elementul inovativ).
- pericolul unei lucrări mai complicate decât ne-am putea permite, care nu se soldează cu rezultatele așteptate.

În sugerarea de subiecte, profesorii pot urma două strategii diferite [7]:

- I. propun un subiect pe care ei îl cunosc foarte bine și în procesul realizării studiului îl vor putea îndruma cu ușurință pe student;
- II. propun un subiect pe care ei nu-l cunosc destul de bine și doresc să se documenteze pe parcursul realizării lucrării.

Se consideră că cea de a doua strategie este cea mai onestă și generoasă.

Profesorul consideră că, coordonând teza, el însuși va putea să fie purtat spre lărgirea propriilor orizonturi, fiindcă ajutând autorul tezei, va acumula noi cunoștințe. De obicei, profesorii aleg a doua strategie, atunci când au încredere în candidat, mărturisind explicit candidatului că subiectul este nou și pentru ei și că tind să-l cunoască mai bine.

Profesorul poate respinge coordonarea tezei dacă:

1. tema propusă de student nu corespunde arealului intereselor științifice;
2. tema este deja cercetată multiaspectual (conform cotelor stabilite);

3. baza informațională, experimentală și instrumentarul necesar pentru realizarea temei este insuficientă.

Există și cazuri specifice (se face o cercetare amplă, de proporții) când coordonatorul poate forma o echipă de autori-cercetători. În cazurile acestea el orientează cercetarea într-o direcție specifică, anumite perioade de timp. De exemplu, dacă este un economist interesat de situația industriei într-o anumită perioadă, va propune niște teme referitoare la sectoare particulare, cu intenția de a contura un tablou complet al chestiunii. Atunci criteriul e nu numai legitim, dar și util din punct de vedere științific și didactic. Candidatul va putea beneficia de sfaturi din partea unui profesor foarte informat asupra problemei și va putea folosi ca material de fundal și de comparație teze deja elaborate de către alți studenți despre subiecte corelate sau limitrofe. În plus, dacă ulterior candidatul va face o lucrare bună, mai poate spera la o publicare cel puțin parțială a rezultatelor sale, fie și în ambianța unei opere colective.

Există totuși și unele inconveniente posibile:

1. Profesorul poate fi prea implicat în propria cercetare, făcând presiune asupra candidatului. Studentul/masterandul devine, astfel, un fel de „băiat de mingi” care culege cu trudă materialul pe care apoi alții îl interpretează. Profesorul poate utiliza în publicațiile sale de mai apoi informații din tezele de licență sau masterat fără a cita autorul.

2. Profesorul urmărește munca asupra tezei cu pasiune, sugerând mai multe idei și după o anumită perioadă nu mai distinge ideile pe care le sugerase el de cele aduse de candidat, tot așa cum după o pasionantă discuție colectivă despre un anumit subiect, noi nu mai suntem capabili să ne amintim care erau ideile cu care pornisem și care sunt cele ce le-am achiziționat prin provocările altora.

În scopul evitării unor astfel de inconveniente candidatul la titlul de licențiat/master, se va informa despre viitorul său coordonator la prietenii săi, va contacta niște licențiați precedenți și-și va face o idee cu privire la corectitudinea conducătorului. Studentul mai poate citi unele cărți ale potențialului său coordonator, constatând dacă acesta citează frecvent propriii colaboratori sau nu. În rest, rămân factorii imponderabili de stimă și încredere.

Totodată candidatul nu trebuie să nimerească într-o situație nevrotică atunci când se pune în discuție problema plagiatului. De exemplu, dacă veți face o teză, să presupunem, despre raporturile dintre darwinism și lamarchism, veți observa, urmărind literatura de specialitate, cum că și alții au vorbit deja de acest subiect și că există atâtea idei comune tuturor cercetătorilor. În felul acesta, nu vă veți considera „niște genii jefuite” dacă, după un timp, alți cercetători (profesori, asistenții lor, colegi) se vor ocupa în continuare de aceeași temă.

Prin furt veritabil de muncă științifică se poate înțelege mai curând:

- utilizarea de date experimentale care nu puteau fi culese decât făcând un anumit experiment;
- transcrierea de manuscrise rare care nu fuseseră transcrise mai înainte de cercetarea voastră;
- utilizarea de date statistice pe care nimeni nu le culesese mai înainte fără a fi citate (de reținut odată ce teza e susținută/publicată fiecare are dreptul de a o cita);
- folosirea traducerilor, efectuate de voi, din texte care nu fuseseră traduse mai înainte sau fuseseră traduse în altă modalitate.

Menționăm că studentul trebuie să stabilească singur dacă prin acceptarea unui subiect de teză se va insera într-un proiect colectiv sau nu, și va evalua cu succes.

3.3 Confirmarea temei lucrării și elaborarea graficului de realizare

Confirmarea temei lucrării de licență/master alese are loc în baza unei cereri scrise de către candidați (a se vedea modelul în anexa 1) și este aprobată prin ordinul rectorului instituției la solicitarea catedrei.

După confirmarea temei urmează elaborarea programului individual calendaristic de lucru și a graficului de prezentare a tezei, efectuat de către conducătorul științific în comun cu candidatul, în scopul repartizării raționale a timpului la întocmirea unor capitole și prezentarea lucrării în ansamblu, efectuării controlului asupra tezei în termenii stabiliți.

Graficul se întocmește de către candidat **în două exemplare**, unul păstrându-se la conducătorul științific al tezei, al doilea - la absolvent. Forma graficului privind realizarea tezei este prezentată în anexa 2.

Tema tezei de licență/master nu poate fi confirmată de Consiliul facultății, dacă nu sunt respectate următoarele condiții de bază:

- nu este asigurată conducerea științifică;
- nu este aprobată la catedră;
- lipsesc condițiile de realizare a cercetărilor (de exemplu: planul de studii universitare sau cel de studii de masterat, un curs teoretic din domeniu), nu este asigurată baza experimentală (în cazul tezei cu aspecte experimentale) sau nu există surse teoretice în domeniu etc.

Un rol marcant îl are de asemenea și identificarea instrumentelor de lucru pentru cercetare (calculatoare și software specializate), mijloace de comunicare (fax, e-mail, Internet), operațiuni de fotocopiere, scanare, aparate de măsură și control, cataloage, standarde etc.

4. CONDUCĂTORUL ȘTIINȚIFIC, CONSULTANȚII TEZEI, STUDENTUL (MASTERANDUL) ȘI RESPONSABILITĂȚILE LOR

Fiecare teză de licență este coordonată de un conducător (îndrumător) științific care se numește prin ordinul rectorului din rândurile profesorilor catedrei (de regulă cu grad științific sau didactic), la propunerea catedrei. Or, o teză de succes trebuie să fie discutată pas cu pas cu conducătorul științific, în limitele posibilului.

Stabilirea cantitativă a coordonării tezelor de licență/master se realizează în funcție de numărul absolvenților și a cadrelor didactice existente la catedră, însă nu poate depăși următoarele norme:

- doctor habilitat/profesor – până la 15;
- doctor/conferențiar – până la 12;
- lector superior – până la 10;
- lector – până la 7 (având un consultant – doctor sau doctor habilitat);
- asistent – până la 4 (având un consultant – doctor sau doctor habilitat);

De regulă, coordonatori ai tezelor de licență pot fi profesorii titulari care dețin postul de *lector superior*, titlul didactico-științific de *conferențiar*, *profesor*, gradul științific de *doctor sau doctor habilitat*, persoanele care își fac, sau și-au făcut studiile de doctorat, precum și deținătorii diplomei de master.

Funcțiile conducătorului tezei de licență/master: precizarea temei și sarcinii de elaborare a tezei respective, precizarea și coordonarea conținutului și volumului capitolelor, recomandarea metodelor și modelelor de soluționare a problemelor ce pot interveni, metodelor și mijloacelor de realizare a sarcinilor preconizate, precum și controlul activității studentului pe parcursul elaborării tezei.

A. Responsabilitățile conducătorului tezei sunt următoarele:

- să recomande surse bibliografice de bază, necesare pentru elaborarea tezei de licență;
- să ajute absolventul în selectarea documentelor științifice și elaborarea planului lucrării la tema aleasă;
- să precizeze tema și sarcinile pentru elaborarea tezei;
- să indice materialele și datele necesare ce urmează a fi colectate din bibliografie, să contribuie la organizarea lucrărilor experimentale;
- să acorde regulat autorilor de teze consultații, sfaturi necesare.
- să ajute studentul/masterandul la înțelegerea și gruparea conceptelor și întrebărilor (teoretice, practice);
- să elaboreze graficul cu privire la realizarea planului de întocmire a tezei de cercetare (vezi modelul în anexa 2.
- să verifice sistematic realizarea strictă de către student /masterand a planului de realizare a tezei și să raporteze lunar despre acest fapt șefului de catedră;
- să stabilească pentru student/masterand însărcinări individuale și să monitorizeze îndeplinirea lor;
- să verifice conținutul capitolelor tezei realizate, efectuând îndrumările și consultațiile oportune ce ar contribui la sporirea calității lucrării;
- să stabilească pentru student termenul limită de elaborare a tezei;
- să întocmească pentru fiecare teză o *referință* de apreciere și de recomandare pentru susținere.

Referința va cuprinde (a se vedea modelul în anexa 3):

- date despre autorul tezei de cercetare;
- informație despre tema tezei de cercetare;
- informație despre structura tezei;
- evidențierea momentelor pozitive și celor negative;
- concluziile corespunzătoare;
- evaluarea tezei (nota acordată) și semnătura conducătorului științific.

În procesul de soluționare a problemelor generale și specifice, studentul este ajutat, în caz de necesitate, și de către alți specialiști-consultanți de la catedra de profil sau de la alte catedre, mai ales când temele poartă caracter interdisciplinar.

➤ *Activități permise coordonatorului:*

1. sugestii în legătură cu alegerea și definirea temei;
2. impunerea unor etape obligatorii și a unor momente de evaluare a progresului în realizarea tezei;
3. sugestii cu privire la organizarea și realizarea cercetării sau studiului;
4. sugestii privind orientările teoretice și metodologice;
5. discuții pe subiecte cercetate de student și răspunsuri la întrebările acestuia;
6. observații critice și recomandări de corecție;
7. sugestii bibliografice.

➤ *Activități nepermise coordonatorului:*

1. impunerea unor idei sau soluții împotriva celor preferate de autorii tezelor;
2. efectuarea în locul studentului a unor activități în procesul de realizare a temei.

B. Consultanții tezei de licență/master au următoarele responsabilități:

- coordonarea cu conducătorul tezei a aspectelor temei ce urmează să fie soluționate cu suportul lor.
- inițierea metodică a studentului pentru elaborarea unor cercetări specifice, recomandând sursele bibliografice necesare;
- verificarea conținutului din compartimentele respective ale lucrării.

C. În procesul elaborării tezei studentul/masterandul trebuie:

- să cunoască și să poată lucra cu sursele bibliografice de specialitate;
- să formuleze clar, logic și argumentat metodele și modelele de soluționare a sarcinilor preconizate, aplicând metode și tehnici experimentale și de analiză a rezultatelor;
- să respecte graficul cu privire la îndeplinirea planului de perfectare a tezei de licență;
- să colaboreze activ cu conducătorul științific solicitând, în caz de necesitate, întâlniri și consultații;
- să raporteze despre îndeplinirea graficului de lucru asupra tezei de licență și despre îndeplinirea sarcinilor individuale - cel puțin o dată în săptămână, iar studenții secției cu frecvență redusă - cel puțin de două ori pe lună.
- să prezinte coordonatorului științific, la termenul stabilit, părțile elaborate din lucrare
- să prezinte lucrarea de licență coordonatorului științific înainte de copertare, pentru ca acesta să aibă posibilitatea să intervină cu observații ce necesită impun completări și/sau modificări;

➤ ***Responsabilitățile candidatului:***

1. va alege tema lucrării dintre cele propuse de coordonator sau va propune el însuși o temă din cadrul disciplinelor și domeniilor studiate;
2. va respecta datele promovării consultațiilor stabilite de comun acord cu coordonatorul și notate în fișa lucrării;
3. va ține cont de observațiile și sugestiile conducătorului. Dacă nu e de acord cu acestea, va furniza argumente în sprijinul opiniilor sale și își va asuma responsabilitatea consecințelor;
4. va indica sursa bibliografică pentru orice idee ce nu le aparține atât în textul lucrării, cât și în secțiunea „Bibliografie”. În caz contrar lucrarea va fi respinsă;
5. va prezenta lucrarea în termenii stabiliți.

➤ **Exigențe etice:**

Lucrarea trebuie să reflecte integral munca autorului. Sursele bibliografice vor fi menționate în lista de referințe. Contribuțiile de sprijin din partea altor persoane sau instituții vor fi menționate la capitolul *mulțumiri*.

Mulțumirile (sunt de natură opțională) pot fi plasate la finele Introducerii.

Ca mod de particularizare, recomandăm doar trecerea de la alinierea stânga-dreapta la alinierea centrală și trecerea de la fontul normal la cel italic (cursiv).

Mulțumirile (către persoane sau instituții) presupun o redactare specială, cu chenar mai mare decât celelalte pagini, de obicei pe centrul paginii. Exprimă recunoștința față de o persoană (eventual profesorul coordonator) sau de o instituție (universitatea, biblioteca, firma etc.) pentru ajutorul primit.

În primul rând, trebuie să mulțumiți celor ce v-au ajutat la culegerea datelor, în al doilea rând – celor ce v-au facilitat accesul la anumite date, în al treilea rând – celor ce v-au comentat în mod critic și constructiv lucrarea și abia în al patrulea rând cadrului didactic coordonator. Evident, dacă este cazul, trebuie să mulțumiți și celor ce v-au sprijinit financiar: entitate juridică, o fundație, un institut, un program de cercetare sau o bursă de studii.

Este bine ca fiecare nume să fie însoțit de instituția pe care o reprezintă și informații despre sprijinul efectiv pe care persoana respectivă vi l-a acordat.

Încercați să fiți recunoscători, fără a fi lingușitori; căutați să fiți obiectivi în a separa ajutorul dat de unele persoane, în virtutea obligațiilor profesionale, de sprijinul informal, dar substanțial și autentic, pe care l-ați primit din partea unor oameni ce nu ocupă neapărat o „funcție”.

*Toate sursele bibliografice, primare sau secundare, publicate sau nepublicate, sunt proprietatea intelectuală a autorilor sau instituțiilor care au produs acele materiale. Prin urmare, autorul tezei de an, licență, master trebuie să citeze în mod corect toate sursele din teză (figuri, tabele, ilustrații, diagrame). Se citează nu doar preluarea unor fraze de la alți autori, dar și parafrazarea și sintetizarea ideilor exprimate de aceștia. Eludarea (ocolirea, ignorarea intenționată) acestor norme etice poartă numele de **plagiat**.*

Prin plagiat se mai înțelege utilizarea ideilor sau cuvintelor unei persoane și prezentarea lor drept creație proprie fără menționarea sursei.

Plagiatul reprezintă un act contrar conduitei academice. Plagiat se consideră de asemenea și prelucrarea fără citare a figurilor, tabelelor, schemelor.

Pentru a evita plagiatul, candidatul îndeplinește o declarație privind asumarea pe propria răspundere, ce se plasează la finele tezei după anexe (anexa 9).

5. PROCEDURA DE ELABORARE A TEZEI DE LICENȚĂ/MASTER

5.1. Elaborarea sumarului ipotetic și a planului tezei

În rezultatul studierii surselor științifice candidatului la titlul de licențiat/master cristalizează ipoteza de lucru și alcătuiește prima variantă a planului tezei. Pentru a reuși se recomandă a fi utilizat următorul algoritm-model de acțiuni [6]:

- ❖ documentarea bibliografică (studierea surselor informaționale, de arhivă, a datelor statistice etc.);
- ❖ selectarea, analiza și documentarea asupra elementelor cercetării;
- ❖ formularea ipotezelor de lucru;
- ❖ experimentarea și/sau confruntarea materialului în analiză;
- ❖ prelucrarea datelor;
- ❖ analiza rezultatelor;
- ❖ verificarea ipotezelor;
- ❖ generalizarea;
- ❖ consultarea cu specialiștii din domeniu și corectarea lucrării.

Activitatea asupra tezei va începe cu formularea temei, redactarea introducerii și a sumarului – adică momente pe care, de regulă, orice autor le face *la sfârșit*. Sfatul pare paradoxal dacă nu luăm în calcul faptul că nu puține cărți plasează sumarul tocmai la început, astfel încât cititorul să-și facă

imediat o idee asupra conținutului tezei. Altfel zis, a trasa chiar din start sumarul tezei în aspect de o ipoteză de lucru înseamnă a defini imediat ambianța (conținutul mai mult sau mai puțin brut al materiei de cercetare al tezei).

Evident că, pe măsură ce cercetarea continuă, acest sumar ipotetic se va modifica/restructura de mai multe ori. Prin urmare, spre finalizarea lucrării el poate căpăta o formă cu totul diferită.

Pentru început acest sumar va fi provizoriu și va avea aspectul unui plan de lucru pe care ni-l propunem. Ar fi bine ca fiecare capitol să fie precedat de un rezumat explicativ al viitorului său conținut. Procedând astfel, vom reuși obținerea unei clarități mai bune cu privire la ceea ce urmează să realizăm în această lucrare. Cu ajutorul unui astfel de sumar, vom putea explicit comunica coordonatorului tezei despre conținutul cercetării la care intenționăm să purcedem. Important e să avem o idee clară nu doar despre punctul de plecare în elaborarea cercetării și punctul final la care trebuie să ajungem, ci și despre etapele pe care le vom parcurge până la terminarea tezei. E ceva analogic cu o partidă de șah în care trebuie anticipat să cunoaștem ciclul de mutări ce vor fi făcute pentru a da șah adversarului.

Este important să nu vă aventurați să scrieți sumarul fără a consulta mai multe surse bibliografice.

Un plan de lucru va mai cuprinde:

- *titlu tezei* care poate fi modificat de mai multe ori până la realizarea finală.
- *sumarul-plan de lucru* (de dorit a fi cât mai analitic). El poate fi scris pe o coală de hârtie mare unde, în niște căsuțe, veți face însemnările necesare.
- *introducerea*.

Introducerea (prefața) nu este altceva decât un comentariu analitic al sumarului în stilul: "Prin această lucrare ne propunem să demonstrăm următoarele... Cercetările precedente au lăsat deschise multe probleme, informațiile colectate sunt încă insuficiente. În primul capitol, vom încerca să stabilim punctul cutare...; În al doilea capitol, vom aborda problema cutare... În concluzie, vom încerca să demonstrăm asta și asta... etc. În atare limite, metoda pe care o vom urma este următoarea... și așa mai departe".

Grație acestei introduceri „fictive” (fictive fiindcă o veți reface de o mulțime de ori până teza va fi terminată) ideile vor fi axate pe o linie directorie care va fi supusă schimbărilor în dependență de modificările din sumar.

În același timp introducerea vă ajută să controlați devierile și impulsurile voastre. Introducerea ajută și în procesul de comunicare cu coordonatorul. Acesta din urmă se convinge că aveți deja *niște idei puse la punct cu privire la arealul cercetării*.

Scrierea independentă a unui plan cu mici comentarii, a introducerii în aspect de sumar ipotetic e deosebit de valoroasă pentru studentul care încă are puțină experiență în expunerea ideilor, redactării (scrie) textului, formulării ipotezei. De aceea elaborarea acestora îi va servi și ca un mijloc de exersare în însușirea măiestriei de a scrie o lucrare, a redacta un text.

În așa mod, introducerea va reprezenta ceva asemănător cu o primă recenzie a propriei lucrări deja făcute.

Introducerea și sumarul se vor schimba în funcție de informațiile obținute, posibilitățile de documentare, schimbările și noutățile din câmpul cercetărilor științifice, părerile și concluzie autorilor, intervențiile coordonatorului științific, limitele și constrângerile conjuncturale și temporale etc.. Și aceasta e normal și firesc. Sumarul și introducerea finale (cele ce vor ajunge la etapa culegerii textului la calculator) se vor deosebi mult de cele inițiale. Este un lucru normal care denotă că cercetarea a fost făcută la nivel.

În felul acesta sumarul stabilește și oglindește subdiviziunea logică a tezei (centru și periferie, subiect central și ramificările sale etc.), capitole și subcapitole.

Planul inițial al tezei se elaborează în 2-3 variante și are 2-3-4 capitole și subcapitole respective după situație – de la 2 până la 3-4. Denumirea capitolelor trebuie să reflecte strict tema, iar denumirea subcapitolelor – să corespundă cu cea a capitolelor. Planul trebuie să reflecte consecutivitatea conținutului lucrării, ideile ce vor fi dezvoltate în lucrare, trebuie să asigure o bună repartizare a materialului pe părți.

Se mai cere a se respecta o serie de cerințe la formularea titlurilor, capitolelor și a subdiviziunilor mai mici:

- să fie scurte, concise și explicite;
- să ofere informații, cât mai clare, mai complete asupra conținutului lucrării;
- necorespunderea dintre titluri și conținutul lucrării, va determina întrebări adăugătoare la susținere, va influența nota de evaluare;
- a evita titlurile improprie (necorespunzătoare, nepotrivite), generale sau enigmatice.

Variantele planului lucrării pot fi discutate cu colegii, cu specialiști cu coordonatorul pentru ca în final din câteva să se aleagă una – acceptabilă de toți.

Discuțiile vor favoriza și elaborarea unei structuri mai reale a lucrării, vor contribui la evidențierea mai precisată a paragrafelor, la o combinație mai logică a componentelor lucrării. Pe parcursul realizării tezei, mai pot interveni unele corecții, concretizări, care se vor efectua numai cu acordul coordonatorului.

Cea mai mare atenție și un volum considerabil de timp va reveni „Părții de fond” a lucrării: textele teoretice și analitice, tabelele, figurile, schemele, formulele, calculele, generalizările, concluziile. Partea de fond este constituită din capitole, care la rândul său se divizează pe niveluri – primul, al doilea, al treilea nivel: Capitolul I; Subcapitolul 1.1.; Subcapitolul 1.1.1.; Subcapitolul 1.2.; Subcapitolul 1.3. etc.

Numerotarea se face în continuitatea cifrelor. Între numerele, care determină subdiviziunile nivelurilor, se pune punct. Se numerotează numai partea de fond a lucrării. Într-o continuitate aparte se numerotează tabelele, schemele și desenele lucrării.

Materialul pentru realizarea temei se acumulează treptat în baza studierii: manualelor, conspectelor de lecții, monografiilor, articolelor științifice, siturilor electronice. Se colectează de asemenea și date concrete pentru partea practică a lucrării.

Sursele selectate, și planul tezei se discută și se aprobă de conducătorul științific, apoi ulterior, în dependență de plan, conducătorul științific, împreună cu candidatul, stabilește graficul de lucru asupra tezei (a se vedea modelul în anexa 2), însărcinările individuale și graficul consultațiilor.

Coordonatorul științific participă activ și, posibil, decisiv la alegerea temei de licență/master și cunoaște cel mai bine problematica ce urmează a fi abordată. De aceea el este acela care va stabili în ce măsură vor fi abordate problemele, în ce ordine logică și cu ce finalitate.

Răspunderea pentru calitatea științifică și originalitatea lucrării de licență/master revine deopotrivă conducătorului științific și absolventului. Coordonatorul științific este persoana cea mai informată cu privire la bibliografia existentă în domeniul abordat în lucrare.

Studentul poate întocmi planul lucrării (mai ales în cazul în care el însuși alege tema lucrării de licență/master), dar planul trebuie, în mod obligatoriu, validat de către coordonatorul științific înainte ca candidatul să înceapă lucrul efectiv asupra lucrării.

Planul întocmit și validat trebuie să fie respectat întocmai. Modificarea condițiilor inițiale poate justifica modificarea planului lucrării (cu acordul coordonatorului științific) cauzate de:

- apariția de noi surse bibliografice;
- modificarea condițiilor de procurare a datelor necesare realizării aplicației practice;
- modificări legislative sau instituționale;
- modificarea concepției absolventului sau a coordonatorului științific privind tema lucrării de licență/master, etc.

5.2. Identificarea surselor bibliografice, cercetarea și abordarea lor

Oriunde în lume, Biblioteca a fost și va rămâne un centru de informare și documentare, promotor al valorilor spirituale. Orice bibliotecă lucrează pentru utilizatori, oferindu-le toată informația de care acestea au nevoie.

Cercetătorul universitar contemporan beneficiază de un sistem de informare prietenos și accesibil pus la dispoziție de **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”**:

- Servicii electronice

◆ Catalogul on-line cu informații despre documentele din colecția Bibliotecii, care poate fi consultat la terminalele TinRead / OPAC precum și pe site-ul Bibliotecii: <http://www.libruniv.usb.md>:

- Biblioteca Digitală: full-textele lucrărilor cadrelor didactice și ale bibliotecarilor universitari: cursuri, prelegeri, culegeri de exerciții, curriculumuri;
- Revistele științifice elaborate de universitarii bălțeni (full-texte): *Fizică și tehnică: procese, modele, experimente*; *Artă și educație artistică*; *Limbaj și context = Speech and Context*; *Glottodidactica*; *SEMN*; *Tehnocopia*, *NRF (Noua Revistă Filologică)*, *Confluente Bibliologice* disponibile on-line;
- Catalogul achizițiilor recente
<http://www.libruniv.usb.md> , începând cu anul 2006
- Expoziții on-line: achiziții recente / tematice
- Blogul eIFL-OA Moldova <http://oarm.blog2x2.net> care facilitează accesul deschis la Informații și resurse științifice electronice (reviste, teze de doctorat) din Moldova.

- **Servicii de referințe electronice**

„**Întrebă bibliotecarul**” - reprezintă un serviciu de bibliotecă pentru utilizatorii aflați la distanță accesat prin intermediul paginii web <http://libruniv.usb.md>

Pe această cale nu se oferă răspunsuri exhaustive, ci doar ghidare și orientare în găsirea informației. Răspunsul îl veți primi în funcție de complexitatea cererii, cel mult 2 zile.

- Utilizarea acestui serviciu este gratuită;
- Fiecare cerere trebuie să cuprindă o singură solicitare;
- Întrebările trebuie să fie concrete, specificând cât mai multe detalii despre subiect;
- Verificați corectitudinea adresei electronice! Biblioteca nu este responsabilă de nefuncționalitatea adresei Dvs. electronice;
- În arhivă vor fi stocate întrebările și răspunsurile oferite. Se vor furniza: referințe bibliografice din cataloagele electronice și tradiționale proprii sau din alte surse de informare ale Bibliotecii;
- răspunsuri la cereri de referințe factografice, în conformitate cu profilul colecțiilor și serviciilor Bibliotecii;
- informații generale privind Biblioteca (structură, adrese, condiții de acces, orar, servicii etc.);
- informații de redirecționare către o altă instituție (bibliotecă, centru de documentare etc.) care ar putea oferi răspunsul la cererea dumneavoastră de referințe).

NOTĂ: NU SE ACCEPTĂ cereri de realizare a unor traduceri, referate sau bibliografii complexe.

- **Acces INTERNET:**

- Bazele de date **EBSCO Publishing** (<http://search.epnet.com>) conțin 18 mii documente cu text integral, cărți, broșuri, ziare, îndrumare în limba engleză cu posibilități de traducere în franceză, germană, spaniolă, portugheză.
- **Academic Search Premier** este o baza de date multidisciplinară academică, care conține 4 701 reviste științifice fulltext; 8 144 reviste cu abstracte, dintre care 3 618 reviste științifice recenzate („peer - reviewed”).
- **Business Source Premier** conține 7 792 publicații full-text și 8 060 publicații cu abstracte; 1 250 sinteze economice pe țări și informația despre 10 000 companii; 150 monografii economice apărute la edituri academice de prestigiu etc.
- **MasterFile Premier** conține 2230 reviste full-text care acoperă un spectru larg de domenii business, educație, sănătate, știință, probleme multiculturale.
- **Regional Business News** numără 75 de reviste, ziare și buletine de știri și acoperă toate zonele metropolitane și rurale din Statele Unite.
- **ERIC** - baza de date a Departamentului de Educație SUA, conține abstracte din 980 reviste din domeniul educației; 530 reviste full-text; 2 200 broșuri full-text; abstracte ale tezelor de doctorat.
- **Baza de date MEDLINE** conține informații din domeniul medicinei. În această bază de date creată de National Library of Medicine din Statele Unite, poate fi realizată căutarea notițelor bibliografice și abstracte din 4800 reviste.
- **GreenFILE** oferă informații despre toate aspectele influenței omului asupra mediului înconjurător. Această este o colecție de surse ce reflectă probleme ca încălzirea globală, poluarea,

agricultura ecologică. Baza de date conține referate, aproximativ 295 mii înregistrări, acces liber full-text pentru 4.600 înregistrări.

- **AGORA (Acces to Global Online Research in Agri-culture)** O bază de date full-text ce asigură accesul la peste 400 titluri de reviste științifice din domeniul agri-culturii, alimentației, științelor sociale și biologice. Colecția AGORA include reviste științifice a celor mai prestigioase edituri academice de pe mapamond: Blackwell Publishing, CABI Publishing, Elsevier, Kluwer Academic, Publishers, Williams & Wikins, Oxford University Press, Springer -Verlag... destinată cercetătorilor, profesorilor, studenților, precum și tuturor celor interesați în domeniu.
  - **HeinOnline** oferă acces la peste 1200 reviste publicate de universitățile americane și europene (ex. Yale Journal of International Law, Oxford Journal of Legal Studies etc.), inclusiv cele ale barourilor de avocați (ex. American Bar Association Journal etc.) și cuprinde peste 550 texte clasice, monografiile și antologii din domeniul jurisprudenței incluse în renumita Bibliography of Early American Law și recomandate de către Association of American Law Schools.
  - Baza de date **MoldLex** - full-textele actelor juridice cu caracter normativ – public adoptate în Republica Moldova, începând cu anul 1989.
  - **Baza de date SumarScanat** - propune noi modalități de informare privind conținutul cărților, publicațiilor în serie în limba engleză, franceză, germană, inclusiv Fondul *Wilhelmi*.
  - **Opere muzicale în format MP3** - conține lucrări muzicale copiate de pe discurile de vinil și CD-uri.
- Servicii de informare tradiționale:**
- Colecție enciclopedică în 42 de limbi - peste 1 milion de documente (cărți, reviste, AV, electronice), circa 270 mii titluri.
  - Colecția de reviste - 150 734 ex., inclusiv peste 3 695 ex., din Proiectul (inițiat în anul 1993) **The East & Central European Journal Donation Project „So-cial Research” (SUA, New-York)** în limba engleză pe diverse domenii: Filozofie, Psihologie, Economie, Drept, Muzicologie, Filologie, Istorie.
  - Lucrări de referințe: bibliografii, enciclopedii, dicționare, rapoarte, sinteze, ghiduri.

Colecții ale structurilor internaționale:

- ✓ CD al ONU.
- ✓ Biblioteca Depozitară Regională a Băncii Mondiale.
- ✓ Punctul de Informare al Biroului Consiliului Europei.
- ✓ Punctul de Informare și Documentare NATO.
- ✓ Colecția AGEPI.
- ✓ Colecția Institutului Cultural Român, Direcția Româniilor din afara Țării.
- ✓ Colecția Asociației Pro Basarabia și Bucovina, filiala „C. Negri”, Galați.
- ✓ Colecția Wilhelmi.

Catalogul unei biblioteci constituie primul instrument de informare, cu care ia contact direct cititorul, având rolul de a cuprinde și ordona după criterii bine stabilite suma datelor pe care le deține pentru a le oferi utilizatorilor săi. Catalogul este instrumentul intermediar între beneficiar și fondul de documente existente în bibliotecă.

Utilizatorii au acces la 2 tipuri de cataloage:

- ◆ Catalog tradițional
- ◆ Catalog electronic

Principalul suport în catalogul tradițional este fișa de catalog.

Din punctul de vedere al structurării informației cataloagele tradiționale se grupează în:

- alfabetic
- sistematic
- analitic sistematic
- pe materii
- topografic

Pentru a fi funcțional, catalogul de bibliotecă trebuie să îndeplinească o serie de condiții:

- să fie flexibil, adică să permită intercalarea notițelor bibliografice privind noile achiziții și eliminarea informațiilor despre documentele casate, ca să fie ușor accesibil, să poată fi consultat de oricine
  - să fie unitar și alcătuit după același principiu, și să urmărească aplicarea lor cu consecvență.
- Utilizând catalogul de bibliotecă, utilizatorul va găsi răspuns la următoarele întrebări:

- Posedă biblioteca un document concret al cărui autor și titlu este cunoscut?
- Ce fel de lucrări ale unui autor anume sunt în bibliotecă?
- Ce lucrări există despre o anumită persoană?
- Câte exemplare dintr-o lucrare există în bibliotecă?
- Posedă biblioteca documente la un subiect concret?

Numărul și tipul de cataloage necesare într-o bibliotecă, se va stabili în funcție de complexitatea și mărimea colecțiilor, de categoria și structura colecțiilor, de posibilitățile de realizare ale bibliotecii.

Catalog alfabetic – catalog în care descrierile bibliografice sunt organizate în ordinea alfabetică a autorilor, titlurilor.

Catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri este catalogul care cuprinde descrierile principale la nume de autori – persoană, autori colectiv sau titlu, precum și descrierile auxiliare, aranjate în ordinea alfabetică a autorilor sau titlurilor documentelor.

Catalogul alfabetic răspunde la întrebările:

- Ce opere ale unui autor, ce ediție a unei anumite opere sau volum există în bibliotecă?
- Ce s-a scris despre un anumit autor?
- Unde se găsește cartea căutată?

Pentru a putea răspunde la astfel de întrebări catalogul alfabetic va conține în mod obligatoriu cel puțin o descriere pentru fiecare carte catalogată, iar situația când lucrarea are mai mulți autori, când este cunoscută mai ales după titlu, când la realizarea ei au colaborat și alte persoane (traducător, prefățător, ilustrator ș.a.), va avea atâtea descrieri câte se impun de fiecare situație în parte.

În catalogul alfabetic se vor include într-o singură înșiruire alfabetică toate tipurile de descrieri pe care le necesită diversele tipuri de documente și anume:

- fișele descrierilor principale cu vedeta de autor - persoană fizică, autor-colectiv, titlu;
- fișele descrierilor complementare;
- fișele de trimitere (generale și speciale).

Fișele conțin informații despre autorul cărții, titlul ei, locul, anul de ediție, editura, numărul de pagini. Fișele sunt aranjate în ordinea alfabetică a autorilor, titlurilor cărților.

Catalogul sistematic - catalog care este structurat după un anumit sistem de clasificare a cunoștințelor umane de la general la particular, ținând seama de legăturile logice sau istorice dintre numeroasele discipline existente și ramurile lor.

După G. Lasso de la Vega, acest catalog „urmărește să transforme întreaga colecție a unei biblioteci într-o singură lucrare științifică, împărțită în capitole și subcapitole, fiecare dintre ele reprezentând o ramură sau o subramură a științei în care se grupează, la rândul lor, logic și științific, cărțile care tratează despre fiecare dintre ele...”

Catalogul sistematic este utilizat în activitatea de informare întrucât el dezvăluie colecțiile bibliotecii în funcție de conținutul lor.

În Catalogul sistematic este inserată exact aceeași informație care se deține în catalogul alfabetic, însă ordonarea este pe domenii de știință.

Elementul care dă intrare fișei în Catalogul sistematic este indicele **C.Z.U.** (Clasificare Zecimală Universală) - limbaj de documentare utilizat în indexarea și regăsirea informației. Totalitatea cunoștințelor umane fiind grupate în 10 clase. sistemul de indexare fiind cel numeric.

CZU - sistem de clasificare bazat pe clasificarea zecimală a lui M. Dewey care acoperă toate cunoștințele umane, după un model comun de subiecte legate între ele

Catalogul electronic (OPAC): - este un motor de căutare a documentelor aparținând unei biblioteci, realizat conform unor principii standardizate facilitând regăsirea acestor documente de

către utilizatori cu ajutorul unui calculator. Catalogul reprezintă o bază de date care conține informații despre publicațiile existente în bibliotecă.

Avantaje: calitatea datelor, ordonarea automată a informației, posibilități de consultare on-line, deplasare rapidă pe listele înregistrărilor, posibilități ample de căutare, căutări libere din text prin decupare, căutări combinate cu ajutorul operatorilor logici după mai multe criterii etc. Utilizatorul, în demersul său de cercetare, are posibilitatea de a combina mai multe subiecte, utilizând operatorii logici, să modeleze modificări interactive ale strategiei de căutare în funcție de rezultat. Eficiența căutărilor după subiect depinde în mare măsură de limbajul de informare. Un mare avantaj al catalogului electronic, este faptul că beneficiarul are posibilitate să-l consulte și on-line, aflându-se fizic în afara bibliotecii, accesând pagina Web. Mai multe biblioteci din țară și de peste hotare oferă utilizatorilor posibilitatea de a consulta cataloagele on-line.

Fișierele de lucru

Un proverb latin spune că „Cine notează citește de două ori”. Câtă dreptate avea distinsul cărturar și istoric român Nicolae Iorga când afirma că cea mai bună școală e aceea în care înveți înainte de toate a învăța. Important este să învățăm, cum să învățăm, cum să facem față exploziei informaționale și avalanșelor de cunoștințe, cum să selectăm, să filtrăm, să analizăm, să ordonăm, să comparăm și să structurăm informațiile, cum să le dezvoltăm și mai ales cum să creăm altele noi.

Un bun cercetător trebuie să dea dovadă de inteligență, imaginație, cunoștințe de specialitate și de cultură generală, perseverență, curiozitate științifică și în permanență entuziasm pentru cucerirea noului. Căci lectura nu înseamnă doar pricepere și înțelegere, conectare la universul de idei al cărții ci, în același timp, presupune fixarea informațiilor pentru o regăsire ulterioară.

Această cerință nu poate fi satisfăcută decât printr-o planificare și organizare sistematică de învățare și muncă intelectuală, de informare, prelucrare și aplicare a cunoștințelor.

Notele personale fac parte din tehnica muncii intelectuale, ele contribuie la disciplinarea procesului de lectură și studiu. Este vorba de o deprindere de a recepta într-un mod critic informația și de a sintetiza conținutul ei.

Tehnicile muncii intelectuale ne pot însă ajuta să ne orientăm în vastitatea cunoștințelor existente, să însușim esența lor și să contribuim și noi la dezvoltarea științei, a cunoașterii în general.

Primul pas în munca de cercetare este crearea fișierului destinat acumulării informației la care puteți apela ori de câte ori aveți nevoie. Bine structurat el poate fi supus în orice moment modificărilor și completărilor pe măsură ce se identifică documente noi.

Urmează investigarea colecțiilor de documente aflate în Biblioteci, Arhivelor Naționale, situri electronice, Baze de date. Portaluri, bibliografii electronice unde se vor căuta mai ales izvoarele inedite, nepublicate, precum și a documentelor electronice.

Tot ce considerăm necesar pentru întocmirea lucrării vom nota pe *fișe documentare* de format 1/4 sau 1/2.

Vom pleda pentru următoarele tipuri de fișe:

- a) fișa extras;
- b) fișa rezumat;
- c) fișa regist;
- d) fișa de trimitere;
- e) fișa de atenționare;
- f) fișa bibliografică.

Cea mai simplă și cea mai comodă fișă este *fișa extras*, deoarece pe ea se trec pasaje întregi, sub formă de citate, indicându-se numele autorilor. În general, se extrag concluzii, afirmații care pot forma elemente de bază pentru discuții.

Fișa extras se folosește și în cazul izvoarelor pentru documentare, cronici, manuscrise, documente de arhivă. În acest caz fișa va conține în stânga sus: emitentul actului, beneficiarul actului, locul, data emiterii (anul, luna, ziua), conținutul actului care poate fi integral, rezumat sau combinat.

Fișa rezumat este mai dificil de realizat deoarece presupune mai multă practică în problema selectării materialelor publicate și elaborării unui rezumat. Pe aceste fișe trebuie indicate paginile din lucrare sau din document care s-au rezumat.

Fișa regest cuprinde atât citate cât și rezumate.

Fișele extras, rezumat și regest alcătuiesc *fișa principală, informativă*. Se poate întâmpla ca pe parcursul lecturii una din aceste categorii de fișe să ne fie necesară și la un alt capitol decât cel pentru care a fost făcută inițial. În acest caz se alcătuiește o *fișă de trimitere* care este o fișă identică (dublet) cu prima și pe care o putem folosi de mai multe ori.

Fișa bibliografică, este fișa pe care se trece fiecare lucrare sau articol în parte. Ea se realizează atunci când alcătuim bibliografia problemei și când începem lectura propriu-zisă.

Orice fișă bibliografică va cuprinde numele și prenumele autorului, titlul și subtitlul lucrării, numele celui care prefațează lucrarea, numele traducătorului, ediția, volumul, locul publicării, editura, anul apariției, numărul de pagini, planșe, hărți, eventual titlul colecției și numărul publicației din serie. Dacă avem articole sau studii se va adăuga titlul periodicului, numărul volumului data (ziua, luna, anul), paginile între care se află articolul sau studiul. În cazul documentelor se notează arhiva, fondul arhivistic; dosarul, anul, fila.

Fișierul poate avea formă tradițională sau electronică.

6. EXIGENȚE VIZÂND ASPECTUL GRAFIC ȘI TEHNOREDACTAREA TEZEI

6.1. Cerințele privind structura tezei

Paginile tezei (exceptând pagina de titlu), inclusiv anexele, diagramele și ilustrațiile, se numerotează.

Prima pagină se consideră pagina de titlu, însă indicarea cifrei 1 se omite.

Pagina de titlu se întocmește conform standardelor stabilite (a se vedea modele în anexele 4, 5, 6 respectiv pentru teza de an, de licență și teza de master).

După foaia de titlu se prezintă adnotarea tezei în limba română și una-două limbi de circulație internațională (a se vedea anexa 7).

Dacă în text se utilizează abrevieri – lista lor se plasează în continuare după adnotare.

Structura tezei, indiferent de categoria ei, trebuie să conțină consecutiv următoarele puncte ale cuprinsului:

ADNOTARE

LISTA ABREVIERILOR

INTRODUCERE (nu se numerotează ca capitol);

CAP. 1. CADRUL TEORETIC AL PROBLEMEI STUDIATE

CAP. 2. METODOLOGIA CERCETĂRII

2.1. Designul cercetării

2.2. Participanții

2.3. Instrumente de cercetare

2.4. Procedura de cercetare

CAP. 3. REZULTATELE CERCETĂRII

3.1. Analiza datelor

3.2. Interpretarea rezultatelor și discuții

CAP. 4. CONCLUZII ȘI IMPLICAȚII

4.1. Concluzii majore și aplicații practice

4.2. Limitele cercetării și directive noi de cercetare

BIBLIOGRAFIE

ANEXE (tabele, diagrame și ilustrații).

Cuprinsul – lucrarea va prezenta un cuprins (sumar) care va conține cel puțin titlurile tuturor capitolelor însoțite de numărul paginii la care începe fiecare capitol. El este plasat îndată după foaia de titlu.

Introducerea tezei este "cartea de vizită" și trebuie să fie scrisă în așa fel, încât să trezească interes sporit pentru studiul preconizat. Introducerea este etapa în care începe să se manifeste autorul, etalându-și cunoștințele și capacitățile de a elabora o teză.

Ea va fi prezentată pe 2-3 pagini, devenind un argument puternic al cercetării realizate. Se va prezenta sintetic relevanța temei în literatura internațională, situația cercetărilor relaționate cu

subiectul ales și motivația alegerii temei, indicând domeniile care nu au fost explorate sau care solicită investigații suplimentare și reconsiderări.

Desigur, introducerea este începutul lucrării. Ea se întocmește cu scopul înțelegerii și aprecierii juste a lucrării, reliefând, totodată, unele situații de problemă și ipotezele de lucru, în ansamblu, constituind și o explicație a titlului lucrării.

De obicei, introducerea va cuprinde o prezentare mult mai „personalizată” decât cea folosită în capitolele conținutului propriu-zis al lucrării și va reflecta, în mod obligatoriu, *următoarele aspecte (dimensiuni)*:

- argumentarea motivelor alegerii temei;
- analiza istoriografică a temei alese (localizarea atât la nivel temporal, cât și spațial și conceptual a acesteia);
- actualitatea cercetării (problemei) pentru știința și practica actuală, pentru rezolvarea unor necesități curente importante;
- obiectul cercetării;
- scopul, obiectivele și sarcinile cercetării științifice;
- baza metodologică a cercetării, metode și procedee de analiză și studiu, printre care: *matematico-demonstrativă, generalizării, abstractizării, modelării, axiomatizării, observației, experimentului, comparației, analogiei etc*);
- ipoteza cercetării;
- inovația științifică a cercetării;
- valoarea practică a lucrării;
- aprobarea lucrării (vizează teza de licență și masterat);
- conținutul (caracteristica) pe scurt a structurii și a fiecărui compartiment al tezei (ce conține introducerea, capitolele, concluziile);
- însemnătatea atât științifică, cât și practică a tezei.

Actualitatea temei investigate va reflecta gradul în care studentul trebuie să conștientizeze oportunitatea și importanța cercetării efectuate, să argumenteze din punct de vedere științific.

Gradul de studiere a temei. Studentul va evoca stadiul actual al cercetărilor în țară și în străinătate la problematica abordată. În acest context se face o scurtă trecere în revistă a literaturii științifice publicate în domeniul supus discuției în plan istoric, caracterizând succint aportul adus de specialiști la cercetarea temei.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul studiului rezultă din formularea problemei pe care studentul și-a propus s-o cerceteze iar sarcinile (obiectivele) propuse – din titlurile capitolelor și paragrafelor întocmite. La indicarea scopului și obiectivelor se vor utiliza cifrele (1, 2, 3 etc.) liniile de pauză [- -].

Astfel Introducerea:

- expune aspectul general al subiectului;
- este echivalentul unei expuneri sumare a temei pentru cei neinițiați;
- precizează aspectul particular al problemei abordate.
- indică succint scopul lucrării.

Conținutul tezei

Reieșind din scopul, obiectivele și sarcinile tezei se elaborează structura și conținutul textului de bază (de fond) care poate avea de la 2 până la 4 titluri (capitole).

Lucrarea va conține o parte generală (capitolul „*Cadrul teoretic al problemei cercetate*”), care va descrie stadiul actual al cunoașterii în domeniu; cercetările personale ale studentului (capitolul „*Metodologia cercetării*” și capitolul „*Rezultatele cercetării în discuții*”). Astfel, partea experimentală a unei lucrări de licență/masterat va avea caracterul unui articol original și va respecta structura **IMRAD**: (I – Introducere, M – Material și Metodă, R – Rezultate, A – and, D – Discuții).

Capitolul „Cadrul teoretic al problemei cercetate” va prezenta principalele teorii/modele explicative, indicând dezvoltarea și progresul adus de cercetările recente, precum și perspectivele de cercetare ulterioară.

Capitolul teoretic cuprinde deci o trecere în revistă a literaturii de specialitate dedicate temei studiate. Se va urmări o prezentare în egală măsură completă, dar și sintetică, acordându-se importanță surselor relevante, pe de o parte, și celor mai recente, pe de altă parte.

Este important ca studentul să demonstreze capacitatea de a integra diverse contribuții teoretice în unități tematiche cu privire la subiectul studiat și de a se raporta critic, independent, la acestea.

Pentru ca teza să reflecte opinia și aportul personal al autorului (studentului) la studierea temei respective, este necesar ca în lucrare să se prezinte situația actuală în domeniul de investigație ales. Se vor expune opiniile specialiștilor, autorilor care au studiat și continuă să cerceteze problema dată sau care activează în domenii științifice înrudite. O atenție deosebită se va acorda opiniilor expuse de savanții și cercetătorii consacrați, trecându-se apoi la studii de caz, articole și alte materiale științifice de ultimă oră.

Se va acorda atenție specială aspectelor controversate, în raport cu care studentul poate manifesta o evaluare critică.

Atunci când opiniile savanților prezintă divergențe sau sunt chiar diametral opuse, autorul tezei trebuie să demonstreze cu argumente științifice motivul acestor opinii contrare și să poată explica cauza apariției divergenței de interpretări, să expună, în măsura posibilităților, propria sa opinie în problema dată, bazându-se pe metodologia de cercetare propusă.

În așa mod conținutul teoretic al temei analizate va asigura o evaluare critică, originală și creativă a cercetărilor existente și relevante din domeniul temei investigate. În acest sens, vor fi prezentate principalele teorii și soluții propuse pentru rezolvarea diverselor aspecte ale temei analizate, precum și limitele acestora. Prezentarea cercetărilor anterioare se va realiza după criteriile precis determinate, care pot fi cronologice (temporale), tematice ori de altă natură. Această parte a lucrării va fundamenta, de asemenea, opțiunile și soluțiile propuse de student/masterand cu referire la diverse aspecte ale temei investigate.

La finalul studiului teoretic se va realiza condensarea noțiunilor-suport ce vor fi utilizate în lucrare, precum și a legăturilor dintre elementele analizate, sub forma unei reprezentări grafice (o schemă logică poate fi binevenită, chiar dacă nu va fi inserată în lucrare). Studierea atentă a unui minim de lucrări de documentare vă va feri de situația delicată în care vi se poate reproșa ca ați inventat din nou roata sau vreți să brevetați apa caldă. La îndemână există diverse materiale documentare: cursurile de lecții, manuale, publicații din bibliotecă, materialele recomandate sau chiar procurate de către coordonatorul lucrării științifice, și, evident, imensele posibilități de informare oferite de Internet.

Prin conținutul ei, baza teoretică a lucrării **trebuie să se centreze pe fundamentarea și elaborarea ulterioară a ipotezelor avansate**. Altfel zis selecția și analiza surselor teoretice se va face în așa fel încât să susțină procesul de elaborare a ipotezelor care vor sta la baza propriei cercetări. Această parte a tezei trebuie să demonstreze capacitatea candidatului de a selecta cele mai relevante surse bibliografice, de a le cita și analiza critic, de a-și formula propriul punct de vedere asupra subiectului studiat.

Ipotezele adesea riscă să fie elaborate cu unele deficiențe și printre cele mai frecvente pot fi menționate:

- sunt improprii, nu au legătură cu obiectivele sau întrebările cercetării (practic, ipotezele unei cercetări nu trebuie să fie altceva decât răspunsurile pe care le avansează cercetătorul la aceste întrebări, pe baza literaturii de specialitate și a propriilor estimări);
- sunt generale și nu fac referire la variabile măsurabile, care să poată fi testate statistic;
- sugerează relația cauzală între variabile („determină”, „influențează”, etc.), dar de fapt acestea nu sunt măsurate în context experimental;
- sunt prea complexe, fac referire la mai mult de două variabile, în timp ce procedura de testare statistică include numai două variabile;
- ipotezelor nu le corespunde o testare statistică adecvată.

ATENȚIE! Nu vă însușiți bucăți de text care nu vă aparțin, fără a le cita sursa și fără a le evidenția ca citate! Orice preluați din literatură reinterpretați, reformulați, treceți prin filtrul propriei dumneavoastră personalități, încercați să regândiți ceea ce a vrut să spună autorul.

În final, un sfat insistent: fiți consecvenți în ceea ce privește timpurile verbelor folosite într-un capitol sau altul: folosiți ori timpul prezent „*X arată că ...*”, ori perfectul compus „*X a arătat că...*” dar nu alte combinații, decât cele pe care le impune logica frazei.

În capitolul „*Metodologia cercetării sau Material și metodă*”, în funcție de specificul lucrării, veți preciza metoda de cercetare, tehnicile utilizate pentru culegerea datelor (ce date au fost culese, și ce tehnici au fost utilizate pentru prelucrarea datelor). Mai frecvent sunt aplicate metodele de cercetare: *observarea, experimentarea și modelarea*.

Observarea duce, de regulă, la descoperirea noului, experimentul înseamnă modificarea *controlată* a ceva în vederea îmbunătățirii unei tehnologii, pe când modelarea îmbunătățește capacitatea noastră de predicție (prevestire).

Observând cunoaștem mai bine ceea ce ne înconjoară, experimentând controlăm mai bine atât cât putem controla, modelând putem anticipa mai bine ce se va întâmpla, dacă vor interveni schimbări.

Adică, și observația, și experimentul, și modelarea se bazează pe formularea unor ipoteze, ce trebuie validate pe cale statistică. Ceea ce diferențiază cele trei categorii de metode este măsura în care cercetătorul face apel la instrumente statistice, mai mult sau mai puțin complicate.

Culegerea și analiza datelor se poate realiza în două moduri:

- prin *metode cantitative* (aplicate pe scară largă în diferite genuri de cercetări);
- prin *metode calitative*.

În primul caz datele sunt rezultate ale unor măsurări, pe când în cel de al doilea datele sunt rezultatele unor aprecieri (de obicei bazate pe chestionare sau interviuri).

În această secțiune (capitol) studentul va demonstra în mod detaliat:

- *dacă lucrarea constituie sau nu un studiu de caz* (este sau nu o parte a analizei unui fenomen de amploare), se va prezenta localizarea cercetărilor (locul unde s-au produs) și se va argumenta de ce această localizare este relevantă pentru studiu;
- *ce metode de cercetare a utilizat*: observația, experimentul, analiza...);
- *tipul de date ce au fost aplicate și sursele primare* (date proprii) sau secundare (date culese de alți cercetători, depistate în literatură);
- *modul în care au fost culese datele* (ce tip de măsurători s-au făcut, când, ce instrumente s-au folosit);
- *modul în care au fost analizate datele* (analiză statistică, analiza calitativă);
- *dacă s-a verificat validitatea datelor* (care au fost modalitățile de reducere a erorilor, de ex. confruntarea mai multor surse de date);
- *dacă este asigurată replicabilitatea experimentului* (în ce măsură, un alt cercetător folosind aceeași metodologie ar ajunge la aceleași rezultate).

Prin urmare capitolul *Metodologia cercetării* va conține următoarele componente:

- subiecții, obiectele cercetării;
- instrumentul/instrumentele de investigare-descriere;
- designul experimental (în cazul unor experimente de laborator acesta va fi foarte amplu tratat);
- procedura de lucru.

Altfel zis, prin acest capitol trebuie să se răspundă la mai multe întrebări printre care:

- cu ce (cu cine) s-a lucrat?, (animale de experiență, eșantioane de elevi etc.);
- care au fost loturile (câți indivizi au fost supuși cercetării) de studiu?;
- care au fost criteriile de selecție a loturilor?;
- criteriile de selecție a martorilor (loturile de control, nesupuse influențelor experimentului)?;
- care au fost echipamentele și metodele utilizate?;
- ce parametru / parametri urmează să fie evaluat / evaluați?;
- metodele statistice folosite, semnificația lor. Ele trebuie să fie suficient de precise pentru ca un cititor să poată reproduce și verifica lucrarea raportată.

Prezentarea modelului cercetării presupune, deci, descrierea variabilelor cercetării, descrierea eșantionului (mod de constituire, criterii de includere sau de excludere, mărime, populație de

referință etc.). Se va avea în vedere ca prezentarea variabilelor să nu fie confuză, identificarea variabilelor dependente și a celor independente să fie explicită.

Vor fi descrise în mod adecvat metodele de investigație, instrumentele utilizate în recoltarea datelor: dacă este vorba de teste „clasice”, bine cunoscute, se vor invoca referințele care le susțin din punct de vedere teoretic și practic-aplicativ, dacă este vorba de instrumente realizate de autorul tezei, se va dedica un spațiu corespunzător descrierii procesului de construcție și testare a calităților psihometrice ale acestuia (analiză de itemi, consistență internă etc.).

Rezultatele unei cercetări sunt puternic influențate nu doar de caracteristicile instrumentelor utilizate, ci și de modul în care se desfășoară aplicarea lor (procedura de investigare). O prezentare succintă a acestei proceduri de investigare (modul de relaționare cu subiecții, aspecte de organizare a investigației, etc.) are menirea de a demonstra calitatea datelor recoltate.

Capitolul „Rezultate, interpretări și discuții” va cuprinde rezultatele ce trebuie să decurgă clar din designul și metodele de cercetare utilizate. Tabelele și figurile care prezintă rezultatele cercetării vor fi incluse în această parte a lucrării. Se vor prezenta toate rezultatele cercetării (se are în vedere cele preconizate pentru cercetare și cele imprevizibile).

Interpretarea datelor proprii va fi făcută și prin raportare la datele din literatura de specialitate, indicându-se similitudini și diferențe.

Secțiunea *interpretări și discuții* urmărește **trei obiective de bază:**

1. să indice dacă a fost sau nu realizat scopul, gradul de realizare al acestuia.
2. să argumenteze aportul inovativ al lucrării la cercetarea problemei.
3. să aprecieze calitatea și validitatea datelor.
4. să compare rezultatele obținute cu rezultatele unor studii similare publicate în literatura de specialitate (datele cu privire la studii anterioare trebuie să fie însoțite de referințe, trimiteri). În caz dacă se constată diferențe între observațiile altor autori și rezultatele proprii, acestea trebuie specificate, discutate și explicate.

Nu există un anume plan-tip pentru promovarea discuțiilor, însă, rezultatele obținute de student/masterand vor fi analizate în raport cu rezultatele obținute de alți cercetători și în raport cu aspectele teoretice urmărite. Discuțiile trebuie să releve aspectul inovator al studiului sau să valideze unele aspecte deja demonstrate.

Capitolul dedicat prezentării rezultatelor va trebui să valorifice în mod sistematic, clar și inteligibil datele obținute, în sprijinul testării ipotezelor cercetării. Din acest punct de vedere, se vor:

- a. Prezentă și analiza datele. Datele statistice se vor supune unei analize pe două niveluri:
  - analiza statistică descriptivă (prin indicatori adecvați scalei de măsurare a variabilelor);
  - testarea ipotezelor (prin proceduri adecvate fiecărei ipoteze, naturii și caracteristicilor variabilelor).

În principiu, rezultatele trebuie să acopere cerințele modelului cercetării și să vizeze în mod direct și explicit ipotezele acesteia. Tabelele și figurile vor fi incluse în acest capitol numai în măsura în care sunt cu adevărat justificate.

Greșelile frecvente la acest aspect pot fi următoarele:

- abuzul de grafice (este recomandabil să se apeleze la grafice pentru ilustrarea unor relații între variabile și nu pentru reprezentarea unor variabile individuale; grafice sau tabele plasate la anexe, ceea ce face dificilă înțelegerea lucrării);
- tabele excesiv încărcate cu cifre, care fac dificilă înțelegerea acestora;
- abuzul de statistică, prin utilizarea unor prelucrări nejustificate sau prin testarea aceleiași ipoteze cu mai multe teste statistice;
- teste statistice inadecvate ipotezei sau naturii relației dintre variabile;
- plasarea rezultatelor la testele statistice în secțiunea Anexe (rezultatele se introduc în text, acolo unde se discută semnificația lor psihologică);
- prezentarea incorectă a rezultatelor la testele statistice, de ex., se scrie numai valoarea lui p , fără valoarea testului (se vor respecta recomandările specifice pentru prezentarea rezultatelor fiecărui test statistic în parte, așa cum sunt prezentate în cursul de specialitate);
- exces de zecimale (în mod obișnuit, două zecimale sunt suficiente pentru majoritatea indicatorilor statistici);

- exces de valori numerice, prin preluarea nejustificată a tuturor datelor afișate de programele statistice, deși cele mai multe nu prezintă un interes direct și nici nu sunt înțelese de student;
  - absența unor etichetări adecvate a valorilor, fapt care face dificilă înțelegerea rezultatelor; adesea, datele sunt preluate împreună cu texte în limba engleză, emise de programele de prelucrare;
- b.** Interpreta psihologic rezultatele, ceea ce înseamnă „traducerea” rezultatelor statistice în concluzii cu semnificație psihologică. Se vor sublinia relațiile dintre rezultatele proprii și cele raportate în literatura de specialitate.

Greșeli frecvente:

- prezentarea doar a rezultatelor numerice și a semnificației statistice, fără a se discuta sensul psihologic al acestora;
- părerea eronată potrivit căreia neconfirmarea unei ipoteze de cercetare, prin admiterea ipotezei de nul reprezintă un punct negativ al lucrării (în realitate, dacă modelul de cercetare a fost bine realizat și corect aplicat, o infirmare statistică a ipotezei poate fi foarte semnificativă din punct de vedere psihologic, iar autorul trebuie să fie pregătit pentru a surprinde sensul acestui rezultat).

În redactarea acestui compartiment al lucrării pot fi utilizate unele dintre sugestiile referitoare la stilul de scriere; câteva din ele urmează:

- ... rezultatele la analiza “X”, prezentate în tabelul “Y”, permit următoarele observații:
- este evidentă ..., faptul se poate datora ... dar și ...
- o altă serie de date... cele prezentate în ..., pun în evidență faptul că ...; aceste date sunt în acord ce cele obținute de “X” în cercetarea din ...

La sfârșitul acestei secțiuni după discuții se pot și este bine să se formuleze noi ipoteze de cercetare.

Notă: Capitolele “*Metodologia cercetării*” și “*Rezultate, interpretări și discuții*” pentru teza de an sunt opționale.

Capitolul “Concluzii” trebuie redactat în relație logică cu obiectivele cercetării, într-o formulare limpede, neechivocă. Adică, nu se vor admite formulări confuze, neclare, cu două înțelesuri sau care pot fi interpretate în mai multe feluri. Concluziile vor reflecta răspunsuri sau soluții la întrebările cercetării.

Dacă introducerea lucrării pornește de la un aspect general și ajunge la unul particular, concluziile parcurg drumul invers, de la particular la general.

Acest capitol va începe cu prezentarea succintă a motivației cercetării urmată de concluziile referitoare la rezultatele obținute, evitând detalii și argumentări suplimentare. Este de dorit ca în concluzii să se indice contribuția adusă în domeniu în urma cercetării realizate, precum și implicațiile sale practice.

Trebuie făcută o distincție clară între „rezultate” și „concluzii”; rezultatele se obțin din punerea în practică a tehnicilor de culegere și analiză a datelor, concluziile, însă, interpretează rezultatele, ce trebuie reproduse în lucrare fără a lansa idei (prejudecăți) despre cauzele fenomenului sau a unor corelații.

În capitolul „Concluzii, trebuie revăzute succint, în ordinea prezentării în lucrare, contribuțiile originale ale autorului lucrării. Într-un context mai larg veți compara cercetarea dumneavoastră cu cercetările altora, evidențiind momentul inovativ al cercetării și raportând rezultatele dumneavoastră la alte teorii sau aplicații.

Capitolul poate conține un subcapitol distinct dedicat „contribuției personale” (nu vizează și teza de an), în care vor fi menționate cele mai relevante aspecte care au constituit contribuția individuală la realizarea temei.

În acest capitol se pot face și aprecieri cu privire la dificultăți întâmpinate pe parcursul cercetării, eventualele puncte slabe ale acesteia, precum și deschideri către alte direcții de cercetare legate de subiectul respectiv.

Încheierea tezei trebuie să cuprindă concluzii științifice și practice, propuneri concrete de soluționare a problemelor abordate. De asemenea încheierea analizează și apreciază gradul de îndeplinire a sarcinilor enunțate în introducerea tezei de an/licență/master.

În această parte a lucrării se regăsesc cele mai importante concluzii din lucrare, opinia personală privind rezultatele obținute, precum și sugestii cu privire la posibilele direcții de cercetare ulterioară la problema în cauză.

Nu se admite formularea în încheiere a concluziilor și propunerilor ca o repetare simplă a datelor, ce se conțin în calculele efectuate și care nu au o expunere textuală argumentată.

Concluziile autorului se formulează și se expun imediat după prezentarea calculelor, analizarea tabelelor. Din ele, cele mai importante se expun în încheierea lucrării.

Concluziile unei teze științifice (de la sfârșitul lucrării) nu se numerotează ca și capitol aparte.

Este recomandabil ca prezentarea lucrării să asigure o trecere naturală dintr-o secțiune (compartiment) în alta și dintr-un capitol în altul. Nu trebuie să admitem ca fiecare unitate să fie o „insula” separată în „marea” lucrării.

Capitolul „Bibliografie” – constituie ultima parte a lucrării și va conține lista tuturor surselor de informație utilizate de către absolvent pentru redactarea lucrării.

Bibliografia nu se va numerota ca și capitol al lucrării. (A se vedea detalii mai multe și cerințe față de citări și prezentare a listei referințelor în capitolul 7 al acestui ghid).

Anexele (dacă este cazul) sunt plasate într-o secțiune separată, care nu se numerotează ca capitol. Ele includ material ilustrativ, tabele, grafice, explicații etc. Fiecare anexă se va menționa cel puțin o dată în textul lucrării. Ele se numerotează în ordine crescătoare (Anexa 1, Anexa 2, etc).

Din numărul total de pagini al lucrării, partea teoretică va reprezenta circa 30%, partea practică (material și metodă de lucru, rezultate obținute și discuții) – 50-60%, iar concluziile, bibliografia și eventual anexele – până la 10%.

6.2. Cerințe față de volumul și aspectul grafic al textului (tezei)

Volumul tezei de an se recomandă a se încadra în limitele de 15-20 pagini; cel al tezei de licență – în limite de 30-40 de pagini, iar al tezei de masterat – de 50-60 pagini culese la calculator. În acest volum nu se includ anexele, diagramele și ilustrațiile.

Atât teza, cât și nota explicativă scrisă de autorul ei se elaborează în limba română.

Textul redactat al tezei se imprimă la calculator (teza de an se poate scrie cu o mare acuratețe, claritate, interpretare caligrafică), pe foi albe, formatul A 4, cu 28 rânduri pe foaie.

Redactarea lucrării se va face cu font (caractere) Times New Roman cu dimensiunea de 12 puncte (pt), la 1,5 rânduri în rama foii cu câmp de sus și de jos a câte 20 mm/25mm, la dreapta – 10/15 mm, în stânga - 30 mm (pentru copertare). Astfel, rândul va cuprinde 64-68 de semne grafice, luându-se în considerație și intervalele dintre cuvinte:

Ar fi bine să fie apreciată și împărtășită o inițiativă de manieră ecologică a unei facultăți naturaliste cum este Facultatea de Științe ale naturii și Agroecologie, ce edifică naturaliști în toată firea lor, apologeți ai naturii. Ea vizează economisirea hârtiei, prin urmare și de reducere a risipei patrimoniului naturii (arborilor) prin plasarea textului pe ambele părți ale foii.

Expunerea textului se face de la persoana a treia sau de la persoana I plural. *De exemplu:* în loc de expresiile „la părerea mea”, „eu consider” etc., se vor folosi formulele „autorul este de părerea”, „în opinia autoului”, „se poate considera” sau : - „noi considerăm”, „după părerea noastră”, „în opinia noastră” (a se vedea și alte recomandări stilistice în anexa 13).

Propoziția se începe din aliniat numai atunci, când se trece la un nou fragment de expunere, la o idee nouă, când se începe un nou capitol, subcapitol.

Fiecare capitol începe cu o pagină nouă.

Între subcapitole se lasă un interval (adică se începe peste un rând).

Denumirea capitolului se scrie din alineat simetric, pe centru, cu litere majuscule, cu font 12pt pronunțat (**Bold**). Titlurile subcapitolelor și ale subdiviziunilor se scriu cu litere mici font 12pt **Bold** (cu excepția primei litere, care trebuie să fie majusculă).

Cerințele date sunt valabile și la reflectarea diviziunilor în cuprins.

În titluri nu se admite trecerea cuvintelor dintr-un rând în altul. La sfârșitul titlului nu se pune punct. Dacă titlul este compus din două propoziții, acestea se separă prin punct.

Noțiunile și cuvintele care se repetă de multe ori în text, pot fi înscrise folosind abrevierile respective. Abrevierea cuvintelor în text și în titlurile figurilor se permite numai conform regulilor de ortografie, punctuație și normelor în vigoare.

Dacă în lucrare se adoptă un sistem de prescurtare a cuvintelor, atunci înainte de Introducere, după adnotare se va indica lista abrevierilor adoptate.

Ca mijloace de evidențiere în text se pot folosi:

- **litere majuscule.** *De exemplu:* Astfel putem afirma că INTENȚIA și SCOPUL în comunicare nu sunt factori identici;
- **îngroșare (bold)** mai des pentru a sublinia un titlu ce apare la începutul unui paragraf;
- **sublinierea.** *De exemplu:* Aspectul conținutul include...;
- **spațiul dublu dintre litere.** *De exemplu:* Aceste unități sunt numite i n t e n ț i o n e m e;
- **cursivul (italic – mai alese pentru evidențierea unor cuvinte cheie în text).** *De exemplu:* Forma cea mai reușită de analiză a celor două elemente este *integrarea lor în aceiași parametri;*

Este rezonabil a se limita doar la două modalități de particularizare a textului, pentru a nu încărca inutil aspectul lucrării (ori *italic* și **bold**, ori *italic* și subliniere, ori **bold** și subliniere).

Nu se va pune punct după titluri sau după textul figurilor și graficelor. O virgulă, un punct, un semn de întrebare sau exclamare îl vom lipi de cuvântul anterior, iar spațiul îl vom lăsa după el, nu invers ori cu spații și de o parte și de alta.

Dacă în text se utilizează de multe ori același cuvânt, termen sau sintagmă se poate recurge la abrevierea lor. Când efectuăm abrevierea, trebuie indicată inițial forma completă și între paranteze abrevierea. Abrevierile utilizate vor fi prezentate într-o listă, înainte de cuprinsul lucrării.

E obligatoriu ca textul lucrării să aibă un aspect estetic (fără însemnări, corectări, pete, conturări cu pixul sau creionul, foi îndoite etc.).

Numerotarea paginilor, inclusiv a ilustrațiilor și anexelor se face cu cifre arabe, de la pagina de titlu până la ultima pagină a lucrării, începând cu Introducerea. Numărul de pagină se înserează sus pe dreapta. Nu se admit omiteri, repetări sau așa-zisele apendice literale de tipul (8a), (12b) sau altele.

Antetul paginii (nu e obligatoriu) – apare pe toate paginile începând cu introducerea și va conține numele absolventului (în stânga) și al capitolului (în dreapta).

La numerotarea capitolelor și paragrafelor se folosesc atât cifre arabe, cât și romane. De obicei, cu cifre romane se numerează compartimentele cele mai importante, iar cu arabe - cele care specifică, care decurg din cele principale, care concretizează.

Numărul subcapitolului conține numărul capitolului și numărul subcapitolului, separate cu un punct. *De exemplu:* 2.5. Se citește: capitolul 2, subcapitolul cinci.

Formulele: dacă sunt mai multe, se numerează cu cifre arabe începându-se de fiecare dată de la cifra 1 în cadrul fiecărui capitol. Numărul lor se compune din numărul capitolului și numărul de ordine al formulei în capitol, separate cu un punct. Numărul formulelor, cu excepția celor din anexe, se va indica cu cifre arabe, în partea dreaptă a formulei, în partea dreaptă a foii, la nivelul formulei, între paranteze rotunde. De exemplu:

$$\int \frac{dV}{R^2 dt} < \dots \quad (2.4)$$

$R^2 dt$

La fel se fac și referirile la formule.

Exemplu:

Calculul se efectuează conform formulei (2.3).

În formule se folosesc coeficienți și simboluri standard. Coeficienții și simbolurile se explică în text sau imediat sub formulă.

Exemplu:

$$\begin{cases} \frac{dN_1}{dt} = r_1 N_1 \\ \frac{dN_2}{dt} = r_2 N_2 \end{cases} \quad r_1 = 1, r_2 < 0$$

$$\begin{cases} \frac{dN_1}{dt} = (r_1 - \gamma_1 N_2) N_1 \\ \frac{dN_2}{dt} = (r_2 - \gamma_2 N_1) N_2 \end{cases}$$

Unde: r_1 și r_2 – coeficienții de creștere numerică a prăzii și respectiv a jertfei;
 γ_1 – coeficientul de agresiune a prădătorului;
 γ_2 – coeficientul de apărare a prăzii;
 N_1 – numărul de indivizi-pradă;
 N_2 – numărul de indivizi-prădători.

Formulele care urmează consecutiv una după alta se separă prin virgulă.

Figurile

Numărul figurilor trebuie să fie suficient pentru explicarea textului. Figurile (scheme, desene, schițe, fotografii) prezentate în lucrare trebuie să satisfacă cerințele Sistemului Unic de Documentație Tehnică conform căruia acestea se numerotează cu cifre arabe corespunzător capitolului, utilizându-se abrevierea „Fig.”

Figurile vor fi prezentate centrat. Sub acestea se trece numărul figurii (prima cifră este identică cu cea a capitolului din care face parte; a doua cifră indică numărul de ordine al figurii din capitol; între ele și după ultima se pune punct), urmează denumirea și, dacă este necesar se indică și sursa.

De exemplu: Fig.2.1. Convertirea energiei radiante în alte forme în ecosistem (după Dice, citat de Stugren, 1982) etc. Numărul figurilor și tabelor se va reprezenta doar prin două cifre, prima din care va indica numărul capitolului (indiferent de divizarea lui în subcapitole), iar a doua – numărul de ordine a figurii/tabelului. Numărul figurii se plasează mai jos de ea și este urmat de inscripția explicativă cu font 11. În caz de necesitate, ilustrațiile pot fi denumite și pot conține text explicativ. În așa caz cuvântul „Fig.” și titlul acesteia se scriu mai jos de textul explicativ. De exemplu:

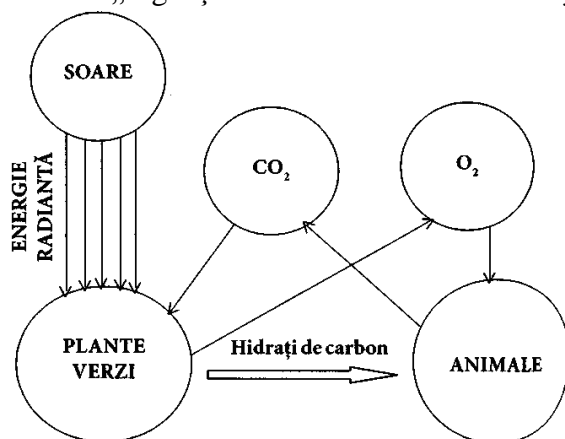

Fig.2.1. Convertirea energiei radiante în alte forme în ecosistem (după Dice, citat de Stugren, 1982)

(Notă: după denumirea figurii punct nu se pune)

Orice tabel sau figură trebuie să argumenteze o idee din text. Evitați să introduceți tabele ce nu probează afirmațiile din studiu doar pentru a afișa faptul că ați studiat „ceva”.

Figurile, de regulă, trebuie tot timpul introduse în contextul discuției prin referire, în următoarea manieră: „după cum se observă din structura pe clase de diametre (figura 1), arboretul este...” și NU prin introducere directă „structura arboretului pe clase de diametre este prezentată în figura 1”.

Există tabele foarte mari și ar fi mai bine ca ele să fie plasate într-o anexă. La unele tabele se poate renunța, deoarece nu fac decât să reproducă o informație deja prezentată detaliat în text.

Se va evita, de asemenea, folosirea tabelelor și graficelor pentru aceeași informație (o greșeală foarte frecventă este folosirea unui tabel prezentând de exemplu variația temperaturii lunare, urmat de un grafic cu aceeași informație – un adevărat pleonasm „științific”).

Tabelele se numerotează succesiv cu cifre arabe în limita capitolului (fără semnul № sau nr.). De exemplu:

Tabelul 2.1. Titlul tabelului

Cap de tabel	Coloana		Rubrică
	subcoloană		Subrubrică

Denumirea tabelului trebuie să reflecte esența informației prezentate în el.

(Notă: după denumirea tabelului punct nu se pune).

Tabelele se numerotează la fel cu 2 cifre, prima reprezentând numărul capitolului, iar cea de a doua reprezentând numărul tabelului din capitolul respectiv.

Dacă în capitol sunt mai multe tabele, numărul lor se indică în felul următor: Tabelul 2.3., Tabelul 2.4. etc. Astfel, fiecare din tabelele textului trebuie să aibă denumirea sa și numerația consecutivă, începând cu prima și terminând cu ultima. Tabelele din anexă intră în numerația anexelor corespunzătoare.

Titlurile rubricilor din tabel încep cu majusculă, iar titlurile subrubricilor - cu literă mică. Titlurile se scriu la numărul singular. Mărimea minimă a caracterelor textului din tabel trebuie să fie 8 pt. Rubrica „Nr. crt.” nu se include în tabel. În caz de necesitate, numerotarea indicatorilor și parametrilor se efectuează în partea stângă a titlurilor cu cifre arabe, după care se pune punct.

Dacă indicatorii numerici din rubricile tabelului au diferite unități de măsură, acestea se indică în titlul fiecărei rubrici. Dacă toate valorile numerice dintr-o coloană au aceeași unitate de măsură, aceasta se indică în titlul coloanei respective. Dacă toți parametrii din tabel au aceeași unitate de măsură, atunci aceasta se indică după titlul tabelului.

În cazul când dimensiunile tabelului depășesc dimensiunile formatului, atunci tabelul se divizează, transferând o parte a tabelului pe altă pagină. Titlul se indică numai pentru prima parte a tabelului, iar pentru celelalte părți se scrie „Continuarea tabelului” cu indicarea numărului de ordine al tabelului. Începutul tabelului se repetă. Coloanele și rândurile tabelului se numerotează și la trecerea tabelului de pe o pagină pe alta.

Continuarea tabelului 1.4

Xxxxx	-----, ---, ---	-----	xxxxxx	xxxxxx
	xxxxxx	xxxxxx		

Tabelele și desenele se plasează imediat după ce au fost numite. Vom avea grijă ca orice grafic sau tabel să fie comentat în text.

6.3. Unele principii vizând stilul de scriere a tezei și criteriile de verificare a textului

Este recomandabilă **respectarea următoarelor principii** privind stilul de scriere a tezei:

- ❖ **pertinența** – nu vizați subiecte vaste și tratări exhaustive; fixați-vă pe un aspect strict delimitat, realizabil cu forțele unui student;
- ❖ **focalizarea** – nu tonați în toate direcțiile (alegând orice ce poate fi atribuit subiectului), ci ghidați-vă tot timpul de obiectivele și ipotezele stabilite;
- ❖ **detașarea** – nu deveniți sclavii bibliografiei; folosiți-o și nu vă lăsați folosiți de ea, coplesind lucrarea de citate; îndrăzniți a comenta cele citate cu opinii personale;
- ❖ **fair-play-ul** – nu “ajustați” și nu “forțați” rezultatele și infirmarea unei ipoteze este tot un rezultat științific!; importantă este maniera generală de lucru, corectitudinea ei; trebuie

doar să verificați ipotezele (dacă se verifică sau nu) și nu să le demonstrați (să le faceți să se verifice) !

- ❖ **sobrietatea** – redactați într-un stil impersonal (nu “mi-am făcut...,am aplicat...”, ci „s-a făcut...”, „s-a aplicat ...”), dar dați o notă personală lucrării prin modul de prezentare, observațiile și comentariile pe care le faceți.

Pentru redactarea finală a textului lucrării științifice verificați:

- dacă ați respectat aspectul recomandat pentru lucrare (mărimea și tipul caracterelor (font); marginile libere sus-jos-dreapta-stânga, formatul A 4;
- dacă ați acoperit cu informație toate capitolele recomandate;
- corectitudinea ortografică și gramaticală;
- dacă ați respectat regulile de redactare referitoare la tabele și grafice (paginile);
- structura paragrafelor și a frazelor (fraze de max. 3-4 rânduri, paragrafe de 3-4 fraze);
- dacă referința la un grafic sau tabel este pe aceeași pagină cu graficul sau tabelul respectiv (este bine ca tabelele foarte mari să fie prezentate într-o anexă);
- dacă lucrările citate în text se regăsesc la bibliografie și invers;
- paginația finală și aspectul lucrării înaintea listării;

Pentru prezentarea lucrării veți verifica dacă:

- este concordanță între ceea ce apare pe ecran și ceea ce prezentați în formă orală, pentru fiecare slide în parte;
- vă încadrați în timpul alocat prezentării (10-15 minute, 10-15 slide-uri) ;
- este evident contrastul text-fundal și nu deranjează (verificați concordanța culorilor);
- sunt suficient de mari fonturile (mărimea caracterelor) (proba „brațului întins”) ;
- sunt clare ideile;
- ați numerotat paginile prezentării (raportului de prezentare);
- ați verificat complet prezentarea, inclusiv numele acesteia;
- ați salvat prezentarea în format pps.

Un sfat util pentru ultima verificare a corectitudinii textului:

Când textul este corect de persoana ce l-a conceput și l-a plasat pe monitorul calculatorului, fără să fi fost listat în prealabil, se pot strecura unele greșeli. Ochiul este deja obișnuit cu aspectul paginii și poate scăpa o serie de mici greșeli; corectorul ortografic incorporat în editor – pelling-ul – verifică doar corectitudinea cuvintelor, însă nu și cea a propozițiilor sau frazelor! Pentru a evita această capcană a obișnuinței, este bine să selectați câte cinci-șase pagini și să schimbați (apăsând un buton sugestiv din bara de unelte) modul de prezentare a textului, trecând de la o singură coloană – așa cum au fost scrise paragrafele anterioare – la două coloane, așa cum este redactată această secțiune.

Schimbând aspectul paginii, obținem șansa de a descoperi mai ușor unele greșeli gramaticale sau de exprimare care erau trecute până acum cu vederea, datorită faptului că, involuntar, privirea nu se oprea la anumite cuvinte sau grupuri de cuvinte cu care era deja foarte obișnuită. După ce faceți această verificare, selectați din nou paginile respective și reveniți la o singură coloană.

7. REGULI PRIVIND ASIGURAREA BIBLIOGRAFICĂ A TEZEI

Elaborarea unei lucrări științifice presupune prezentarea unei bibliografii și a citărilor din alte opere.

Orice cercetător este dator să cunoască normele speciale de referință ce se conțin în standardele de bibliologie, informare și documentare SM SR ISO 690 Documentare. Referințe bibliografice. Conținut. Formă și structură; SM SR ISO 690-2:2005 Informare și documentare. Referințe bibliografice. Partea 2: Documente electronice complete sau părți de documente; ГОСТ ИСО 832-Межгос. стандарт. Библиографическое описание и ссылки. Правила сокращения слов на иностранных языках.

Referințele bibliografice reflectă gradul culturii informaționale a unei lucrări de cercetare.

Referințele bibliografice sunt expresia documentării autorului vis-a-vis de problema cercetată.

Descrierea bibliografică a documentelor trebuie:

- să înglobeze toate informațiile necesare pentru a identifica ușor documentul în cauză;
- să fie deslușită, să nu conțină prescurtări de cuvinte în afara celor prevăzute de stasul în vigoare;
- fiecare element bibliografic al unui sau altui document trebuie separat cu ajutorul semnelor de punctuație.

Elementele obligatorii ale referințelor bibliografice sunt sistematizate pe tipuri de resurse informaționale: publicații oficiale, cărți, articole, documente electronice și părți ale acestora: autori, titluri, loc publicare, editură, anul publicării, paginația, data accesării sitului.

Bibliografia generală este situată la finele lucrării, ordonarea documentelor fiind alfabetică conform următoarei structuri:

- Publicații oficiale;
- Documente scrise cu caractere latine (engleză, franceză, germană, română... (ordinea alfabetică);
- Documente scrise cu caractere chirilice (ordinea alfabetică);

Principala sursă de informare pentru alcătuirea referinței bibliografice este **documentul propriu-zis**. Sursa primară de informare în cadrul documentului este pagina de titlu. Titlul documentului trebuie reprodus așa cum apare pe pagina de titlu. Dacă documentul nu are pagină de titlu informația necesară o poate furniza coperta, caseta editorială de pe ultima pagină, oricare informație din interiorul documentului.

Punctuația este importantă: fiecare element al referinței trebuie separat prin virgulă (,), punct și virgulă (;), punct (.)

- **Limba descrierii** este de regulă **limba originalului**. Pentru articole sau alte lucrări editate peste hotarele republicii, referințele cu caractere chirilice pot fi transliterate conform standardului de Stat: **SR ISO 9: 1997**. Informare și documentare. Transliterarea caracterelor chirilice în caractere latine. Limbi slave și neslave.

Exemplu:

Ganâ, I.M.; Zubcov, A.I. Redkie i isčezaüşie vidy ptic Moldovy. Ch.: Știința, 1989. 170 p.

Lûbimova, Nataliâ Ghennadievna. Menedžment – puti k uspehu. M.: Agropromizdat, 1992. 62 p.

Prezentarea autorilor

Autorul publicației se prezintă în referința bibliografică cu numele urmat de prenume și /sau fără patronimic. După nume se pune **virgulă (,)**.

Exemplu: pe carte este indicat autorul în felul următor – **Șerban-Alexandru Stănescu**. În referința bibliografică vom scrie **Stănescu, Șerban-Alexandru**.

În referința bibliografică se menționează **unul, doi sau trei** autori ai unei lucrări. Succesiunea autorilor este cea indicată pe foaia de titlu a lucrării. Autorii sunt divizați prin punct/virgulă (;).

Pentru publicații care au mai mult de 3 autori ca responsabilitate principală se menționează: primul, primii doi sau primii trei autori. Celelalte nume pot fi omise. Atunci când se omit mai multe nume, omisiunea se evidențiază prin adăugarea abrevierii „et al.” sau „ș. a.”

Datele referitoare la publicare se înregistrează în felul următor: **loc, editor, an**.

Exemplu: Dumbrăveanu, Andrei. Mediul și mass media: Suport de curs. **Ch.: CEP USM, 2007**. 235 p. ISBN 978-9975-70-113-6

Prenumele și patronimicul care fac parte dintr-un nume inclus în referință pot fi reduse la inițiale, cu condiția ca aceasta să nu producă confuzie cu privire la identificare (existența unei persoane cu nume de familie și inițiale identice).

Exemplu: **Arsene, Mihai Ion** poate fi prezentat **Arsene, M. I.**

Numărul standard

Numărul standard ISBN (International Standard Book Number) atribuit documentului trebuie reprodus sub forma indicată pe publicație. Numărul standard este elementul obligatoriu al referinței.

Exemplu: ISBN 978-9975-67-634-2

Dacă pe document sunt atestate 2 numere de ISBN vom indica ambele numere.

Exemplu: ISBN 973-675-263-1; ISBN 9975-74-889-9

Evidențiere și punctuație

- Elementele principale ale referinței bibliografice sunt evidențiate special într-un mod sau altul (majuscule, caractere **Bold** sau *Cursiv*) la decizia persoanei care alcătuiește referința
Este important ca autorul să păstreze uniformitatea variantei alese.

Exemplu: CANEEV, Elena sau Caneev, Elena sau *Mediul ambiant*

Exemplu: CANEEV, Elena. Arborii din jurul tău. Ch.: Lyceum, 2003. 64 p. ISBN 9975-9794-3-2 sau

Exemplu: Caneev, Elena. Arborii din jurul tău. Ch. : Lyceum, 2003. 64 p. ISBN 9975-9794-3-2

Ionița, Olga; Negru, Andrei. Speciile de *Crepis L.* (Asteraceae) din flora Basarabiei. **In:** *Mediul ambiant*, 2009, nr. 5 (47), p. 11-15.

Înainte specificării documentului gazdă se scrie: pentru caractere latine – In : pentru referințele în limba rusă – B:

Exemplu: Belotcaci, Ala. O lecție de ecologie pentru un viitor ecologic. **In:** *Didactica Pro...*, 2003, nr. 6 (22), p. 55-57.

Exemplu: Савенко, В. С. Глобальный экологический кризис и биотическая регуляция. **B:** *Экология и жизнь*, 2010, nr. 10 (107), p. 4-8.

Ordonare

- ☉ Publicațiile oficiale sunt prezentate în următoarea ordine: legi, hotărâri
- Lege privind protecția invențiilor: nr. 50-XVI din 07.03.2008. In: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*. 2008, nr. 117-119, p.7-22.
- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind participarea Republicii Moldova la expozițiile internaționale în anul 2010: nr. 71 din 09.02.2010. In: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*. 2010, nr. 23-24, p. 52.
- ☉ În liste referințele sunt, de regulă, prezentate în **ordine alfabetică a primului element sau într-o succesiune numerică**, corespunzătoare ordonării citărilor în text.
- ☉ Publicațiile descrise cu caractere diferite (latine și chirilice) formează două rânduri alfabetice: cele cu caractere latine (românești și străine) un rând; cele cu caractere chirilice alt rând.
Mai multe publicații ale *unui autor* pot fi expuse în simplă ordine alfabetică a *titlurilor* sau sunt prezentate în ordine invers cronologică a anului de editare.

Citarea este o formă scurtă a referinței care identifică publicația din care s-a extras citatul sau ideea comentată. Standardul **ISO 690** propune 3 modalități de prezentare a referințelor publicațiilor din care sunt extrase citatele:

- **Indicarea referinței inserate în text între paranteze rotunde**

Exemplu: „Mediul înconjurător constituie un subsistem de factori cu care interacționează alt subsistem, cel viu, și care, luat împreună, grație relațiilor (schimbului reciproc de materie, energie și informație), formează un sistem unitar și indisolubil, compus din aceste 2 subsisteme- organismul și mediul...” [Dediu, Ion I. *Tratat de ecologie teoretică: studiu monografic de sinteză*. Ch. : Ed. Phoenix, 2007, p. 99.]

- **Referință la indicarea numărului sursei citate din bibliografia de la finele lucrării.**

Exemplu: „Mediul înconjurător constituie un subsistem de factori cu care interacționează alt subsistem, cel viu, și care, luat împreună, grație relațiilor (schimbului reciproc de materie, energie și informație), formează un sistem unitar și indisolubil, compus din aceste 2 subsisteme- organismul și mediul...” [15, p. 99].

- **Indicarea referinței complete în subsolul paginii.**

Exemplu: „Mediul înconjurător constituie un subsistem de factori cu care interacționează alt subsistem, cel viu, și care, luat împreună, grație relațiilor (schimbului reciproc de materie, energie și

informație), formează un sistem unitar și indisolubil, compus din aceste 2 subsisteme – organismul și mediul...”¹

☛ În cazul lipsei unei liste de referințe de la sfârșitul lucrării, citările adăugate textului ca notă de subsol trebuie să fie complete.

☛ Atunci când se fac trimiteri la aceeași lucrare, uneori chiar la același pasaj din lucrarea respectivă, pentru a evita reproducerea integrată a referinței bibliografice, se folosește termenul latin **Ibidem** (tot acolo, în limba rusă „там же”), dar numai în cazul când următorul citat vine imediat după prima referință:

Exemplu: „Lumina face parte din categoria factorilor ecologici fundamentali, de neînlocuit. Importanța luminii pentru organismele vii, ca factor mezologic, este vitală și multilaterală...”²

Dacă între prima trimitere și următoarea s-a intercalat o altă notă, mențiunea ibidem nu mai este valabilă

În cazul când se citează mai multe lucrări ale unui autor (pentru a evita repetarea numelui) se folosește termenul **Idem**, urmând a scrie doar titlurile lucrărilor sau articolelor respective.

Exemplu: „Polimorfismul biologic sporește în mare măsură capacitățile adaptive ale populației și implicit, face să crească potențialul speciei în general de a funcționa normal, să prospere, menținându-și homeostazia în condițiile schimbătoare ale mediului înconjurător...”³

Apud (la) se întrebuintează când în text folosim un citat dintr-o lucrare sau un izvor istoric pe care nu l-am citit direct ci l-am preluat din altă lucrare pe care o menționăm în subsol

Exemplu: „Locuitorii acestei țări ar fi putut cu timpul să aibă un folos mult mai însemnat din acest ram de economie, deoarece câmpurile sunt pline cu cele mai alese flori, iar pe de altă parte pădurile încă oferă un material abundent pentru ceară și miere...”⁴

Note subsolice (trimiterile în subsolul paginii)

În situația în care se citează (ex. definiții, puncte de vedere, clasificări etc.), se menționează cifre (ex. rata inflației, poziție în clasamente, PIB etc.) sau se dorește explicarea unor termeni (ex. stakeholders, formule folosite), se vor introduce note de subsol („Footnotes”) pentru a se indica sursa

Acestea se numerotează unitar pentru toată lucrarea.

Ele se despart de text cu un blank de două rânduri: după primul rând se trasează cu linia de subliniere o linie despărțitoare de 12-14 diviziuni, apoi urmează al doilea rând cu trimiterile necesare. Dacă lucrarea se culege la calculator, trimiterile se culeg cu două decimale mai mici decât cele din text, adică dacă în text literele au mărimea de 12, în trimiteri ele vor avea mărimea de 10.

Exemplu:

... dacă pădurile în secolul XVIII ocupau circa 50% din suprafața uscatului, la finele secolului XX – numai 23%⁵

MOSTRE

Carte cu 1 autor

Boaghie, Dumitru. Reconstrucția ecologică a pădurilor. Ch.: CEP USM, 2005. 275 p. ISBN 9975-70-574-X

Carte cu 2 autori

Mehedinți, Ion-Lucian; Țocu, Elena Carmen. Economia și managementul mediului. Galați: Ed. Fundației Universitare „Dunărea de Jos”, 2007. 315 p. ISBN 978-973-627-367-4

Carte cu 3 autori

Ursul, Arcadie; Rusandu, Ion; Capcelea, Arcadie. Dezvoltarea durabilă: abordări metodologice și de operaționalizare. Ch.: Știința, 2009. 252 p. ISBN 978-9975-67-634-2

Carte cu 4 autori și mai mulți

Doctoreanu, I. ș.a. Ecologie, spirit... și mai mult decât atât: anului int. al Planetei Pământ 2008-2009. Ch.: Universul, 2008. 120 p. ISBN 978-9975-47-021-6

¹ **Dediu, Ion I.** Tratat de ecologie teoretică: studiu monografic de sinteză. Ch.: Ed. Phoenix, 2007, p. 99

² **Ibidem**, p. 131

³ **Idem**, Ecologia populațiilor. Ch.: Ed. Phoenix, 2007, p. 22

⁴ **Apud** Cantemir, D. „Descrierea Moldovei” citat de Beșliu, Mihai. Afaceri în apicultură. Ch, 2010, p. 5

⁵ **Vădineanu, V.** Managementul dezvoltării: o abordare ecosistemică. București: Editura Ars Vivendi, 2004, p. 58

din anale

Năstăsescu, Cheorghe. Homeotermia în ontogenia a două specii de păsări sălbatice (*Fulica atra* L. și *Fringilla coelebs* L.). In: *An. șt. ale Univ. din București. Biologie*, 2004, anul LIII, p. 75-79.

Cărți ce se descriu la titlu

Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2006 = Статистический ежегодник Республики Молдова = Statistical Yearbook of the Republic of Moldova. Ch.: Statistica, 2006. 560 p. ISBN 978-9975-9828-1-8

Materialele simpozioanelor, conferințelor

Agricultura ecologică, agroturism și organismele modificate genetic: Experiența Poloniei pentru Moldova = Экологическое сельское хозяйство, агротуризм и генетически измененные организмы Польский опыт для Молдовы = Organic agriculture, agrotourism and genetically modified organisms: Polish experience for Moldova: Materialele conf. șt. intern., Moldova, 29 oct. 2005. Ch.: Eco-Tiras, 2005. 246 p. ISBN 978-9975-66-043-3

Contribuții din antologii, culegeri

Gherman, Olimpiu. Realizări și tendințe ale politicii agricole ale Republicii Moldova racordate la cerințele de integrare europeană. In: *Economic growth in conditions of internationalization Intern. Sci. and Practical Conf., 5-th ed., oct. 21-22.* Ch., 2010, vol. II, p. 218-222.

Din reviste

Cuza, Petru. Variabilitatea frunzelor stejarului pufos (*Quercus pubescens* Wild.) în Republica Moldova. In: *Mediul ambient*, 2010, nr. 5 (53), p. 7-14.

Din ziare

Gumovschi, Andrei. Defrișind pădurile, ne autocondamnăm la un mod de trai infect. In: *Curierul agricol*, 29 sept., 2007, p. 3.

Referințe bibliografice electronice**Monografii**

Cotiga, Constantin. Ecologie și protecția mediului [online]. Craiova: Editura Sitech, 2010. 422 p. ISBN-978-606-530-249-5 http://www.librariaeminescu.ro/isbn/606-530-249-5/Constantin-Cotiga_Ecologie-si-protectia-mediului

Ткаченко, К. Г. ; Рейнвальд, В. М. Сад непрерывного цветения [online]. СПб: Издательский дом «Нева», 2004. 288 p. ISBN 5-7654-3470-3 [citat 12 dec. 2010]. Disponibil pe Internet: <http://books.google.com/books?id=4OIofPesV4C&printsec=frontcover&dq=subject:%22Gardening%22&hl=ru&ei>

Contribuții

Budescu, Dumitru. Agricultura ecologică în perspectiva anului 2010. In: *Sănătatea plantelor*, [online] 2003, nr. 53, [citat 12 dec. 2010], p. 7. Disponibil pe Internet: <http://agribios.tripod.com/romana/id34.html>

Ciobanu, Beatrice-Adriana. Protecția mediului înconjurător principalul obiectiv al omenirii în secolul al XXI-lea [online] [citat 12 dec. 2010]. Disponibil pe Internet: <http://www.e-scoala.ro/ecologie/protectie.html>

Plămădeală, Gheorghe. Fitotehnia – sectorul principal al agriculturii. Structura și specializarea teritorială. In: *Geografia economică mondială* : (Note de curs pentru studenții Facultății Economie) [online], Bălți: Presa univ. bălțeană, 2009, p. 184-199. ISBN 978-9975-931-54-0 [citat 12 dec. 2010] Disponibil pe Internet: http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/plamadeala/geog_mond.pdf

Кононенко, Сергей. Рапсовый жмых- источник полноценного белка. В: *Животноводство России* http://www.zzr.ru/archives/2009/06/06-2009_07.pdf http://www.zzr.ru/archives/2009/06/06-2009_07.pdf

Фисинин, В.; Кавтарашвили, А. Наука и практика – за клеточную технологию. В: *Животноводство России* [online] 2009, nr. 1, [citat 12 dec. 2010], p. 17-18. Disponibil pe Internet: http://www.zzr.ru/archives/2009/01/01-2009_04.pdf

8. „SUITA DE DOCUMENTE” CE TREBUIE ÎNTOCMITE ÎN PRAG DE SUSȚINERE

Teza de an/licență/master se culege la calculator conform cerințelor în vigoare și se prezintă conducătorului științific cu 10 zile înainte de începutul sesiunii de susținere a examenelor și respectiv a tezelor de an/licență/master.

Când planul de lucru asupra tezei de licență/master este realizat, conducătorul științific scrie o referință de apreciere și recomandare a tezei pentru susținere (a se vedea modelul anexa 3), iar autorul ei - scrie o notă explicativă.

Nota explicativă reprezintă o lucrare a autorului în volum de 5-7 pagini (circa 3 pagini pentru teza de an) culese la calculator la două intervale cu prezentarea succintă a conținutului tezei. Structura ei va fi similară referatului (raportului) de prezentare a tezei care se elaborează către susținerea lucrării – vezi capitolul 9 (9.1).

Cele mai reușite note explicative (în dependență de calitatea tezei de licență/master), la propunerea catedrei, pot fi publicate, multiplicare și utilizate în procesul de învățământ ca material didactic, respectând cu strictețe drepturile de autor.

În afară de referința conducătorului științific și de nota explicativă a autorului, teza de licență/master necesită și *o recenzie* (aviz) internă sau externă care reprezintă o părere, o opinie expusă pe marginea lucrării de licență înainte de susținerea ei.

Recenzia (avizul) tezei de licență/master se scrie în două exemplare, cel puțin cu 4-5 zile până la susținerea tezei, purtând semnătura recenzentului (consemnare: teza de an nu va fi supusă recenzării).

În calitate de recenzenți ai tezelor pot fi numiți specialiști, practicieni, profesori ai disciplinelor de profil, de regulă, din alte instituții de învățământ.

Recenzia trebuie să reflecte evaluarea următoarelor aspecte:

- **denumirea tezei și date despre autor;**
- **respectarea exigențelor de structură și volum ale tezei: introducere, capitole, încheiere (concluzii), bibliografie;**
- **respectarea exigențelor aspectului grafic al lucrării: formatul (dimensiunile și plasarea textului în pagină), mărimea caracterelor și a intervalului dintre rânduri, nivelul redactării etc.;**
- **definirea și actualitatea problemei, scopul, obiectivele, metodele și importanța practică și științifică a cercetării;**
- **calitatea ipotezei de lucru;**
- **fundamentarea științifico-teoretică, selectarea literaturii științifice la temă și calitatea analizei ei;**
- **calitatea analizei rezultatelor obținute prin cercetare;**
- **concluziile: numărul, calitatea, concordanța cu textul lucrării, aplicabilitatea și prezența recomandărilor;**
- **calitatea notei explicative a autorului tezei de licență;**
- **evidențierea momentelor pozitive ale tezei și a celor mai puțin reușite.**

În baza documentelor prezentate de conducătorul științific și recenzenți, în baza calității notei explicative a autorului, catedra elaborează și aprobă în cadrul unei susțineri de probă lista studenților admiși la susținerea tezelor de licență/masterat.

Cu 2-3 zile până la susținere, autorul tezei, în mod obligatoriu, ia cunoștință de recenzia lucrării sale și o semnează.

După ce recenzia a fost semnată de autorul tezei, ea nu mai poate fi modificată.

9. PROCEDURA SUSȚINERII TEZEI DE AN/LICENȚĂ/MASTER

9.1. Aspecte organizatorice generale vizând organizarea susținerii tezei

Șeful catedrei, în baza tezei de licență/master, a referinței conducătorului științific și a avizului recenzentului prezentate la catedră, ia decizia privind admiterea studentului la susținerea tezei. Dacă șeful de catedră consideră imposibilă admiterea studentului la susținerea tezei, această întrebare se

discută la o ședință a catedrei cu prezența obligatorie a absolventului și a coordonatorului științific. Hotărârea catedrei se prezintă la rectorat.

Susținerea tezei este publică și, după importanța sa, echivalează cu un examen de absolvire ce se desfășoară în fața Comisiei.

Remarcă: teza de an se recomandă a fi susținută în mod public în fața colegilor de grupă în cadrul unei ore de seminar (lucrare practică) sau extracurricular, solicitând implicarea tuturor studenților în evaluare. Pentru aceasta, studenții vor nota, anonim, pe niște fișe nota ce i-o acordă colegului. Profesorul va găsi o formă pentru a lua în considerație nota medie a studenților în determinarea notei finale. În continuare această notă va fi utilizată în calcularea notei finale de înșușită curentă la disciplina în cadrul căreia se susține teza de an.

De regulă, catedrele practică și o susținere preliminară (de probă) a tezei de licență – ca o repetiție înainte de susținerea în fața Comisiei care e formată din 4-6 profesori specialiști în domeniu și Președintele comisiei. Secretarul comisiei consemnează desfășurarea și rezultatele susținerii.

În unele cazuri asemenea susțineri sunt benefice pentru studenții mai slab pregătiți, ele servind un prilej de exersare și pregătire suplimentară către susținerea în fața comisiei.

În situația în care conducătorul științific nu face parte din Comisia de susținere, el poate participa la susținerea lucrării în calitate de invitat.

Comisia de evaluare a tezelor de licență/master va include cel puțin 3 membri și președintele.

Comisia de organizare a examenului de licență (respectiv a evaluării tezelor de masterat) are obligația de a anunța data și locul susținerii tezelor și de a planifica ordinea intrării candidaților. La susținerea lucrării, candidații se prezintă cu cel puțin o jumătate de oră înaintea de susținere.

Cu 1-2 zile înaintea susținerii, absolventul ia cunoștință de observațiile, doleanțele coordonatorului și recenziilor tezei, își notează aceste obiecții, pentru a putea argumenta pozițiile sale și a le comenta în timpul susținerii. Înaintea susținerii, absolventul se informează la catedra de profil, despre modul de desfășurare a susținerii.

Pentru susținere, absolventul își pregătește din timp **referatul (raportul) de prezentare** a conținutului tezei în fața Comisiei de examinare (respectiv – de evaluare a tezelor de masterat).

Referatul va avea următoarea structură:

- motivul alegerii temei tezei de licență;
- scopurile și sarcinile care au fost puse;
- căile lor de realizare;
- argumentele privind inovația și actualitatea temei;
- caracteristica obiectului de cercetare;
- metodele utilizate la scrierea tezei;
- subiectele capitolelor tezei de licență, (utilizând tabele, figuri, pregătite din timp);
- concluziile și propunerile.

Cadrul didactic coordonator va însoți absolventul în fața Comisiei.

ATENȚIE! Absența absolventului la data, ora și locația stabilite pentru susținere se poate solda cu neadmiterea acestuia la examenul de licență.

9.2. Prezentarea tezei în fața Comisiei și unele „secrete” ale reușitei

Prezentarea lucrării de licență/master în fața Comisiei constituie un aspect la fel de important ca și elaborarea lucrării.

Calitatea prezentării lucrării de an/licență/master, bineînțeles, nu poate substitui valoarea intrinsecă a lucrării: o lucrare slabă sau mediocră nu va putea fi salvată de o prezentare strălucitoare, deoarece argumentele prezentării se situează întotdeauna la nivelul valorii lucrării. De altfel, în momentul prezentării lucrării, comisia de examinare este deja edificată asupra valorii lucrării de licență/master, ea fiind studiată cu mult timp înainte. Totodată, în referatul (referința) întocmit de către coordonatorul științific al lucrării pentru membrii comisiei de examinare, este deja propusă o notă.

Ceea ce urmărește, în fond, comisia de examinare la susținerea publică a lucrării poate fi sintetizat în următoarele:

- măsura în care candidatul stăpânește conținutul lucrării de licență/master;
- cât de capabil este pentru o prezentare sintetică și coerentă a unui conținut mult mai vast;
- gradul în care este capabil să prezinte corect argumente care justifică: tema aleasă, modalitățile de cercetare, concluziile desprinse, propunerile făcute;
- capacitatea candidatului de a susține o discuție, pe bază de întrebări sau contraargumente, apărând propriul punct de vedere;
- persuasiunea (darul de a convinge) și capacitatea candidatului de a convinge în realizarea obiectivului propus;
- măsura în care candidatul este permeabil la observații critice și recomandări, pe care le integrează în viziunea personală asupra subiectului în discuție.

De o deosebită însemnătate este și **încadrarea vorbitorului în timpul acordat** pentru relatare. Pentru aceasta sunt necesare:

- dimensionarea corectă a volumului expunerii;
- pregătirea prealabilă a susținerii orale (exerciții).

Cel mai frecvent, absolventul își expune raportul în timp de până la 15 minute (10-15 min).

Unele metode ce pot fi utilizate pentru a se putea încadra în această normă de timp:

1. nu ”povestiți” lucrarea de licență/master și nu descrieți tot ceea ce ați făcut în ea, căci acest lucru este deja cunoscut de către membrii comisiei. Prezentarea conținutului lucrării se va rezuma la prezentarea obiectivelor urmărite în fiecare capitol, fără nici o detaliere analitică;

2. nu descrieți demonstrații matematice. Dacă există asemenea demonstrații în lucrare, de bună seamă că sunt preluate din literatura de specialitate și nu prezintă nici un dubiu (doar dacă obiectivul lucrării îl constituie analiza critică a acestor demonstrații) și nu este necesar să le mai reluați. Chiar când realizați o demonstrație inedită, este bine să prezentați doar rezultatul obținut (dacă este nevoie, comisia de examinare va cere să prezentați amănunte);

3. nu spuneți tot ce știți despre un subiect pe care-l abordați. Ceea ce aveți de spus trebuie spus concis invocând doar rezultatele esențiale proprii (nu uitați să discutați cu specialiști în domeniul abordat). În cazul în care membrii comisiei doresc să se convingă de profunzimea cunoștințelor dumneavoastră în domeniu, vă vor pune, cu siguranță, întrebări suplimentare și atunci veți avea prilejul să vă etalați cunoștințele.

4. nu descrieți conținutul planșelor sau al altor materiale de prezentare vizuală. Materialele respective se prezintă prin ele însele și, desigur, nu ele sunt subiectul discuției. Referiți-vă doar la conținutul lor, dacă acesta sprijină cele spuse verbal.

5. nu detaliați concluziile și propunerile. Aceasta nu înseamnă, în nici un caz, trunchierea sau renunțarea la unele concluzii sau propuneri, ci doar exprimarea cu maximum de concizie și claritate. Concluziile și propunerile desprinse din analiza întreprinsă trebuie prezentate în esența lor și nu în detalii.

Pentru a atinge asemenea „performanțe”, este necesară exersarea prezentării lucrării sub forma simulării acesteia, atât pentru a reuși încadrarea în timp cât și pentru a obține o exprimare concisă și clară, o argumentare logică și coerentă, o forță de convingere care să realizeze un impact maxim asupra comisiei de examinare.

În general, succesul expunerii publice a lucrării presupune o prezentare selectivă și diferențiată a rezultatelor în funcție de obiectivele și problemele comunicării și de timpul acordat.

Expunerea orală se face pe baza unui plan pregătit din timp care trebuie să fie logic, bine gândit, fixat în prealabil împreună cu conducătorul științific.

Orice susținere publică trebuie să se întemeieze pe o pregătire complexă, de conținut (fond) și de formă, între care vom reține cu deosebire:

- *introducerea*: în cadrul căreia vorbitorul enunță în linii generale problema cercetată în scopul de a trezi cât mai mult interesul auditoriului;
- *conținutul sau tratarea subiectului* constă în prezentarea (expunerea) ideilor de bază și argumentelor de susținere;
- *concluzia sau perorația* care are menire dublă:
  - pe de o parte – una de recapitulare a principalelor idei și probleme;
  - pe de altă parte – de a consolida convingerea auditoriului asupra validității și justetei

concluziilor.

Algoritmul de bază al oricărei susțineri publice constă în capacitatea candidatului de a deștepta interesul auditoriului și de utilizare în acest scop a raționamentelor logice și a argumentelor practice.

Candidatul trebuie să poată realiza o cât mai bună expunere orală ce va consta în organizarea și transmiterea liberă, convingătoare a propriilor idei. În acest scop, el trebuie să poată folosi o întreagă gamă de mijloace de expresie, dintre care:

- cuvântul;
- sintaxa (folosirea cuvintelor și a propozițiilor în frază, în vorbire);
- cadența și armonizarea frazei;
- sugestivitatea stilului;
- debitul verbal;
- căldura cuvântului, a mesajului;
- gesticulația adecvată;
- atitudinea, ținuta etc.

Pentru ca expunerea să nu fie monotona, vorbitorul mai trebuie să știe să utilizeze:

- anumite pauze;
- schimbări de ritm și de ton;
- interogații retorice;
- umorul bine temperat.

Calitatea susținerii publice este, în mare măsură, dependentă de gradul de stăpânire a unor cunoștințe și a unei arte retorice ce presupune: exprimarea și dicția corecte, discursul coerent, stilul expunerii – elegant, armonios și bazat pe un vocabular ales.

Nu se recomandă a citi textul referatului de prezentare a tezei de pe foaie, ci e bine să fie rostit liber și expresiv. Doar uneori pretendentul "poate să-și arunce privirea" în text pentru a aduce un exemplu, un nume, o cifră etc.

Pentru a evita monotonia la prezentare și a favoriza scoaterea în evidență a celor mai importante momente, se pot utiliza scheme, tabele, planșe, mostre, mijloace tehnice etc.

Prezentarea se va face în **PowerPoint** cu un număr maxim de 15 slide-uri, cu următoarea structură orientativă: *titlul lucrării* – cu mențiunea verbală prin care se argumentează alegerea temei, *scopul lucrării, ipotezele lucrării, structura lucrării* – capitolele, elementele specifice ale lucrării, obiectivele, metodele folosite și *concluziile* la care s-a ajuns. Se va pune accent pe partea practică/aplicativă.

Este indicată folosirea a 2, 3 tabele sau statistici relevante cu privire la fenomenul urmărit (respectiv rezultatele părții practice).

Unele recomandări în detaliu vizând sfaturi și o posibilă structură a prezentării pot fi consultate în anexa 8.

După prezentarea lucrării, președintele comisiei organizează discuțiile asupra temei prezentate. Ele sunt orientate spre momentele insuficient argumentate, spre comentariile nu prea reușite ale exemplurilor, spre afirmațiile prea categorice.

Candidatul e dator să cunoască foarte bine lucrarea ca să se impună prin prestația poziției, decenței și corectitudinii răspunsurilor.

9.3. Arta de a răspunde reușit la întrebările membrilor comisiei

Unele întrebări vizează problematica abordată, altele se pot referi și la alte chestiuni atinse în lucrare și posibil de a fi cercetate în viitor.

Întrebările au rolul de a convinge comisia de capacitatea dvs. de a purta un dialog critic, de natură științifică pe marginea problematicii abordate sau pe marginea altor probleme de specialitate. Din acest motiv, ele trebuie tratate cu maximum interes și atenție, deoarece contribuția lor la nota finală poate fi extrem de importantă.

Pentru a da răspunsuri adecvate la întrebările Comisiei absolventul trebuie :

a) să noteze fiecare întrebare cu grijă și sollicitudine. Pentru aceasta **va dispune de hârtie și stilou.**

b) să înțeleagă corect întrebarea, în caz contrar va ruga să fie repetată. Nu este bine ca, din dorința de a nu deranja, să nu se solicite repetarea întrebării neînțelese, deoarece se poate întâmpla ca răspunsul să nu satisfacă exigențele celui care a adresat întrebarea și notarea finală se va solda cu consecințe negative.

c) răspunsul la întrebare va fi scurt, punctual. Nu e bine să se facă introduceri sau corelații, deoarece ele ar putea fi interpretate ca încercare de a eluda (ocoli, evita) întrebarea la care nu cunoașteți răspunsul, pe de o parte, iar, pe de altă parte, se va consuma și timpul pus la dispoziție pentru susținere.

d) chiar dacă răspunsul la o întrebare este dat deja în lucrare, **nu se va face o simplă trimitere la aceasta.** Se poate folosi o introducere elegantă de tipul: ”așa cum am arătat și în lucrare..., etc.”.

e) o importanță deosebită o are și forma de prezentare a răspunsului la întrebări. Răspunsul trebuie să fie dat cu siguranță dar nu cu ostentație (nu demonstrativ, provocator, nu cu etalare pretențioasă). Chiar dacă întrebarea este relativ simplă, ea nu se va expedia cu un răspuns insuficient, ci se va răspunde complet la ea, cu toată sollicitudinea (bunăvoința) de care sunteți în stare.

Nota finală depinde în temei de trei elemente complementare:

- conținutul lucrării, exprimat în nota prezentată în referat de către conducătorul științific;
- calitatea prezentării lucrării;
- calitatea răspunsurilor la întrebările comisiei de examinare. De aceea partea de răspunsuri la întrebări trebuie administrată cu cea mai mare atenție.

9.4. Diplomatia dialogului cu comisia de examinare în timpul susținerii tezei

9.4.1. Ținuta candidatului în timpul dialogului

Prezentându-se în fața Comisiei pretendentul va demonstra:

- siguranță de sine, fără a depăși pragul suficienței (încrederii exagerate de sine);
- fermitate în exprimarea punctelor de vedere, fără a trece în inflexibilitate (inflexibil – care nu poate fi îndoit, înduplecat);

- sollicitudine și disponibilitate pentru dialog și schimb de opinii;
- claritate și concizie în aserțiunile (enunțuri date ca adevărate) făcute;
- coerență a discursului demonstrativ;
- atitudine științifică față de materialul prezentat (adică prudentă și circumspectă față de aserțiuni prea tranșante, chiar dacă ele sunt fundamentate pe analize empirice riguroase).

Pe baza „regulilor” de mai sus vor fi tratate și întrebările sau comentariile care vor fi făcute de către membrii comisiei pe marginea materialului prezentat.

Înainte de a face intervențiile cerute de întrebări sau de comentarii, se recomandă să folosiți unele **sintagme de introducere** de tipul:

- în opinia mea, această problemă trebuie abordată ...
- din câte îmi dau seama, aici este vorba despre ...
- literatura de specialitate menționează în acest sens faptul că, de multe ori, se întâmplă ca ...
- mi se pare că în această chestiune apare o contradicție între ... și ...
- dacă-mi permiteți, aș dori să spun că, de fapt, ceea ce eu am intenționat, a fost să ...
- cred (credem) că, totuși, o anumită legătură se poate face între ... și ...
- după părerea mea, adevărata problemă care se ridică aici nu este ... ci ...

Aceste sintagme pun în evidență, pe de o parte, respectul și considerația cu care este tratat partenerul de discuție iar, pe de altă parte, conferă intervențiilor dvs. acea notă de relativitate științifică necesară oricărei dezbateri profesionale.

Alte sugestii referitoare la modul în care răspundeți la întrebări pot fi următoarele:

- nu ocoliți răspunsul la întrebări. Chiar dacă o anumită întrebare vă surprinde prin conținutul ei, folosiți una dintre formulele de relativizare de mai sus și prezentați-vă punctul de vedere. Faceți, dacă este nevoie o anumită „învăluire” până când sesizați substratul întrebării (nu exagerați această etapă de „căutări”, nu târăgănați timpul) și imediat ce v-ați revenit, punctați direct, precis și concis răspunsul;

- nu refuzați să răspundeți la orice fel de întrebare, chiar dacă răspunsul dvs. nu va fi perfect;
- dacă nu înțelegeți o anumită întrebare, nu ezitați să solicitați fie repetarea întrebării fie precizări suplimentare. Aceasta nu poate să deranjeze, dacă este făcută cu toată considerația, și folosind o formulă elegantă. „Prețul” repetării întrebării este întotdeauna mai mic decât cel al răspunsului eronat datorită neînțelegerii întrebării.

Nu se recomandă interpretarea comentariilor membrilor comisiei de examinare decât în cazul în care autorul comentariului vă cere în mod expres să vă expuneți punctul de vedere într-o chestiune sau alta.

9.4.2. Cum se procedează dacă membrii comisiei ”dau peste cap” planul de prezentare a lucrării

Care sunt cauzele unui astfel de comportament al comisiei:

- ◆ timpul limitat pe care comisia îl are la dispoziție;
- ◆ faptul că partea pe care comisia propune s-o abordați (de obicei, partea aplicativă) este destul de interesantă, încât comisia preferă să renunțe la partea teoretico-metodologică și dorește să vă concentrați pe contribuția dvs. personală;
- ◆ comisia cunoaște în amănunt lucrarea dvs. și dorește să puncteze împreună cu dvs. unele aspecte fie mai controversate, fie mai importante;
- ◆ comisia dorește să verifice gradul și calitatea cunoașterii, de către autorul lucrării, a conținutului acesteia.

Dacă, după epuizarea problemei pe care a solicitat-o comisia, aceasta nu se grăbește să formuleze alte chestiuni la care trebuie să vă referiți, nu așteptați până când comisia va face acest lucru (poate nici nu dorește s-o facă). După o pauză care nu trebuie să se prelungească prea mult (pentru a nu deveni penibilă pentru toată lumea) încercați să dezvoltăți cea mai importantă chestiune pe care ați pregătit-o din timp.

Pe tot parcursul prezentării veți demonstra o ținută respectuoasă, dar lipsită de umilință, deoarece dvs. nu veniți să solicitați ceva nemeritat ci, dimpotrivă, veniți să dovedeți faptul că meritați ceva. Atitudinea dvs. va fi, deci, plină de siguranță, dar lipsită de infatuare (înfumurare, îngâmfare), sugerând deplinul control asupra problemicii puse în discuție, dar evitând să faceți impresia de „atotștiutor”.

Atmosfera de confruntare între membrii comisiei și pretendent trebuie să fie productivă, să urmărească evidențierea calităților și capacității acestuia de specialist bine înzestrat cu cunoștințe, calitativ format, cu deprinderi profesionale în a înțelege, compara, aprecia și soluționa probleme din domeniu. În ultimă instanță, în felul acesta, se va contura calificativul meritat de candidat.

9.5. Scenariul susținerii tezei de licență/master

Susținerea va decurge după următorul algoritm:

- **președintele Comisiei sau vice-președintele** anunță susținerea, prezintă membrii Comisiei și agenda zilei respective (numărul candidaților, durata zilei de muncă);
- **vice-președintele** prezintă absolventul și numește tema tezei, conducătorul științific;
- **președintele** oferă autorului tezei cuvânt pentru expunerea conținutului tezei și rezultatelor obținute;
- **absolventul** expune raportul asupra tezei timp de **până la 15 minute**;
- **absolventul** răspunde la întrebările adresate de cei prezenți (se desfășoară discuția);

Răspunzând la întrebări, absolvenții au dreptul să recurgă la lucrarea sa pentru a da un răspuns mai amplu, mai convingător, folosind cifre, fragmente din lucrare.

- **conducătorul** științific caracterizează calitățile personale ale pretendentului, referindu-se la atitudinea față de munca asupra tezei în general (în lipsa conducătorului, secretarul comisiei prezintă conținutul referinței conducătorului);
- **recenzentul** își expune părerea asupra tezei, invocând obiecțiile și sugestiile sale din avizul său; în absența recenzentului, avizul se citește de către secretarul comisiei.
- **absolventul** răspunde la obiecțiile și sugestiile făcute de recenzentul;
- după susținerea tuturor lucrărilor proiectate pentru ziua dată, urmează discuția închisă a membrilor comisiei cu precizarea notelor medii și calcularea de către președinte a notei medii generale;
- **președintele** anunță rezultatele în fața absolvenților și oferă cuvânt de reflecții tuturor doritorilor: absolvenți, cadre didactice;
- **președintele** felicită pretendenții și declară închisă ședința Comisiei de licență.

Nota finală se deduce, reieșind din calitatea lucrării îndeplinite, din aprecierea coordonatorului și recenzentului, din calitatea raportului prezentat și cea a răspunsurilor la întrebările puse în cadrul susținerii tezei (a se vedea convertirea în note anexa nr.10).

În general, ponderea fiecărui criteriu în calcularea notei finale pentru teza de master se stabilește de către Senatul instituției organizatoare de studii de masterat.

La evaluarea **tezei de licență** se vor lua în calcul următoarele:

- gradul pregătirii intelectuale și cunoștințele în domeniul problemelor tratate în lucrare;
- corectitudinea formulării instrumentarului conceptual: problema cercetării, ipoteza, obiectivele, metodele, actualitatea cercetării;
- unitatea organică a conținutului tezei și concluziilor generale;
- capacitatea de argumentare, priceperile și deprinderile de valorificare a rezultatelor cercetării;
- noutatea investigațională/creativitatea;
- caracterul aplicativ practic al tezei de licență;
- conținutul și calitatea notei explicative;
- aprecierea conducătorului științific expusă în referință;
- aprecierea recenzentului.

Pentru evaluarea **tezei de master** se vor utiliza următoarele criterii [2]:

- a) Actualitatea temei;
- b) Calitatea fundamentării științifice;
- c) Realizarea obiectivelor cercetării;
- d) Calitatea/complexitatea metodologiei cercetării;
- e) Relevanța practică a studiului efectuat;
- f) Calitatea prezentării (lizibilitate, grafică, elocință etc.);

După susținere, exemplarul tezei de licență/masterat e predat la catedră, apoi se transmite în arhiva instituției date, printr-o documentare specială.

BIBLIOGRAFIE

1. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea studiilor superioare de masterat, ciclul II: nr. 1455 din 24 decembrie, 2007. In: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 5-7, p. 23-26.
2. Regulamentul-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență: ordinul Ministerului Educației și Tineretului nr. 84 din 15 februarie, 2008 [online] [citată 1 dec. 2010] Disponibil pe Internet: <http://www.edu.md>
3. Berciu-Drăghicescu, Adina. Metoda alcătuirii unei lucrări științifice [online] [citată 12 dec. 2010]. Disponibil pe Internet: <http://ebooks.unibuc.ro/istorie/arhivistica/3cap1.htm>
4. Bolboacă, Sorana D. Ghid pentru realizarea, redactarea și prezentarea lucrării de licență. Univ. de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, Catedra de Informatică medicală și Biostatistică. Cluj-Napoca, 2008. 32p.
5. Dohotaru, Vladislav; Tentiuc, Veaceslav; Frunze, Oleg. Elaborarea tezelor de licență și proiectelor tehnice: îndrumar metodic. Ch.: Evrica, 2004. 40 p.
6. Drăgoi, Marian; Palaghianu, Ciprian; Nichiforel, Liviu. Ghid de elaborare și redactare a lucrării de licență la Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, Facultatea de Silvicultură. Suceava, 2009. 36 p.
7. Eco, Umberto. Cum se face o teză de licență: disciplinele umanistice. Craiova: Pontica, 2000. 203 p.
8. Ghid pentru elaborarea și susținerea lucrărilor de licență/disertație. Târgu Jiu, 2007. 23 p.
9. Gortolomei, Dumitru; Bivol, Rodica. Elaborarea Tezelor de licență: îndrumări metodice privind elaborarea și susținerea tezelor de licență la specialitățile economice. Ch., 2004. 32 p.
10. Mihaluța, L. ș. a. Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare. In: *Bazele Culturii Informaționale: Curs universitar*. Bălți, 2007, p. 58-83.
11. Prezentarea referințelor bibliografice utilizate în cercetare: Ghid practic. alcăt. A. Nagherneac, E. Scurtu. Bălți, 2010. 34 p. – (Cultură informațională). – ISBN 978-9975-50-021-0
12. Rumleanski, Mihail. Cum se elaborează teza de licență /magistru: îndrumar metodologic-practic. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2004. 42 p.
13. Stamatina, Ștefan. Ghid de redactare și susținere publică a tezei de licență și master. Ch., 2010. 71 p. – ISBN 978-9975-9549-5-9

ANEXE

Anexa 1. Modelul cererii-tip de aprobare a temei tezei științifice

DOMNULE DECAN,

Subsemnatul(a) _____, student(ă) la Facultatea _____,
 specialitatea _____, anul _____, grupa _____, forma de învățământ (ZI,
 FR), buget/contract (de subliniat), vă rog să binevoiți a-mi aproba tema lucrării de licență/master
 intitulată

_____

_____

_____

avându-l conducător științific pe _____
 Lucrarea de licență/master doresc să o susțin în sesiunea (luna și anul) _____.
 Menționez că am participat la interviul cu conducătorul științific și am acceptul acestuia pentru tema
 de mai sus.

DATA
 DE ACORD,

Semnătura

Data _____
 Conducător științific, (gradul didactic, numele, prenumele, semnătura) _____
 Decanului Facultății _____

Anexa 2. Modelul formularului de evidență a activităților de elaborare a tezei de licență/master

Ministerul Educației al Republicii Moldova
 Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți
 Facultatea _____
 Catedra _____

Aprob
 Șeful catedrei, _____
 _____ 20____

Formular

de evidență a activităților de elaborare a tezei de licență/master

Tema tezei _____

Numele, prenumele studentului-absolvent _____

Specialitatea, grupa _____

Numele, prenumele și titlul științific și științific-didactic al coordonatorului științific

Însărcinare

Conținutul lucrărilor de elaborare a tezei și termenii e realizare

Nr.	Conținutul lucrărilor	Termen de realizare	Note despre realizare

Fazele de realizare și prezentare a compartimentelor

Nr.	Denumirea compartimentului	Termen de realizare	Note despre realizare

Susținerea preventivă a tezei va avea loc la „ _____ ” _____ 20____

Însărcinarea a fost formulată și transmisă studentului la ” _____ ” _____ 20____

semnătura coordonatorului științific _____

semnătura studentului _____

Anexa 3. Modelul conținutului referinței tezei de licență/master

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea _____

Specialitatea _____

REFERINȚĂ

asupra lucrării de licență a absolventului ____ promoția 2009

1. Tema:

2. Caracterul și utilitatea lucrării:

3. Structura lucrării și coerența tratării temei:

4. Principalele probleme tratate:

5. Aprecieri asupra conținutului științific:

6. Aprecieri asupra redactării lucrării și a formei de prezentare:

7. Mențiuni: (se pot face precizări privind motivația absolventului și atitudinea manifestată în cadrul activității de elaborare a lucrării, înclinațiile de care a dat dovadă, capacitățile și aptitudinile personale, deficiențe în elaborarea lucrării, contribuția personală a absolventului etc.)

8. Concluzii: Lucrarea analizată satisface exigențele necesare pentru a fi susținută în fața comisiei de licență. (facultativ, se poate trece și formula: ...și o apreciem cu nota...)

9. Conducător științific _____

Data:

UNIVERSITATEA DE STAT "ALECU RUSSO", BĂLȚI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE NATURII ȘI AGROECOLOGIE
CATEDRA DE GEOGRAFIE, BIOLOGIE ȘI CHIMIE
(CATEDRA DE TEHNOLOGII AGRICOLE (AGROECOLOGIE))

(font 14, **Bold**, centered)

NUMELE, Prenumele (autorului)
font 14, **Bold**, centered)

Teză de an
font 14, **Bold**, centered

TEMA TEZEI
font 16, **Bold**, centered

Conducător științific (dr. conf./ lector superior ...) **Prenumele NUMELE**

Autor:

Bălți, 20__

Anexa 5. Pagina de titlu a tezei de licență

**UNIVERSITATEA DE STAT "ALECU RUSSO", BĂLȚI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE NATURII ȘI AGROECOLOGIE
CATEDRA DE GEOGRAFIE, BIOLOGIE ȘI CHIMIE
(CATEDRA DE TEHNOLOGII AGRICOLE (AGROECOLOGIE))**

(font 14, **Bold**, centered)

NUMELE, Prenumele (autorului)

font 14, **Bold**, centered)

TEMA TEZEI

font 16, **Bold**, centered

Teză de licență în (științe ale educației, științe ale naturii...)

(font 14, **Bold**, centered)

Conducător științific (dr. conf./ lector superior ...) **Prenumele NUMELE**

Autor:

Bălți, 20__

UNIVERSITATEA DE STAT "ALECU RUSSO", BĂLȚI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE NATURII ȘI AGROECOLOGIE
CATEDRA DE GEOGRAFIE, BIOLOGIE ȘI CHIMIE
(CATEDRA DE TEHNOLOGII AGRICOLE (AGROECOLOGIE))

(font 14, **Bold**, centered)

_____CZU

NUMELE, Prenumele (autorului)
font 14, **Bold**, centered)

TEMA TEZEI

font 16, **Bold**, centered

Teză de master în _____

(font 14, **Bold**, centered)

Conducător științific (dr. conf./ lector superior ...) **Prenumele NUMELE**

Autor:

Prenumele NUMELE _____ **-(semnătura)**

Bălți, 20__

Anexa 7. Adnotarea tezei**Adnotare**

Teza de față reprezintă un studiu .....

Abstract

The present thesis is a study.....

Anexa 8. Recomandări privind o posibilă structură a prezentării tezei în PowerPoint

- ❖ Slide-ul 1: titlul lucrării, numele și prenumele autorului: gradul didactic, gradul științific (dacă e cazul), numele și prenumele conducătorului științific
- ❖ Slide-ul 2: cuprinsul prezentării ± cuvintele cheie (prezentate în secțiunea Introducere a tezei)
- ❖ Slide-ul 3: scopul, obiectul și obiectivele cercetării
- ❖ Slide-ul 4: materialul utilizat în cercetare
- ❖ Slide-ul 5: metoda utilizată în cercetare
- ❖ Slide-ul 6-12: rezultate (aspectele cercetării care se doresc a fi comunicate comisiei în formă de tabel, grafic, imagine)
- ❖ Slide-ul 13-14: concluzii, eventual și o bibliografie selectivă utilizată în lucrare
- ❖ Slide-ul 15: se mulțumește comisiei și prezenței pentru atenție și se întreabă comisia dacă există întrebări

Vom reține unele recomandări față de conținutul și aspectul slide-urilor:

Doar idei, nu fraze sau propoziții. Nu propoziții, dacă-s de ajuns 1-2 cuvinte;

- Încadrați fiecare idee într-o singură linie;
- De preferat imagini, nu text;
- La rezultate – doar figuri, tabele, și cât mai puțin text;
- Dacă e text – să fie ușor recepționat (7-10 rânduri într-un slide);
- *In textul prezentării, nu folosiți caractere mai mici de 16!* Pentru a verifica mărimea caracterelor, depărtați-vă de monitorul calculatorului la o lungime de braț și citiți tot textul. Dacă anumite paragrafe sunt ilizibile, va trebui să măriți caracterele.
- *Nu folosiți animație de text!* Puteți folosi în schimb *tranziția animată* de la un slide la altul, dar fiți consecvenți și utilizați același efect, de-a lungul întregii prezentări.
- *Evitați prezentarea unor tabele prea încărcate, cu mai mult de 4-5 linii și coloane.*
- *Numerotați videoformatele.* Această facilitate este oarecum ascunsă; ca și în Excel, trebuie să vizualizați zona de header/footer (View→Header and Footer). *Numerotând videoformatele, dați posibilitatea celor ce vă ascultă să comenteze anumite aspecte sau să vă adreseze întrebări mai precis formulate. Dacă nu oferiți un astfel de reper la care cineva din comisie să se raporteze, s-ar putea să aveți parte de întrebări nu prea comode, așa că atenție!*

- Nu folosiți fotografii cu multe detalii ca fundal al prezentării. Dacă acestea dau foarte bine în prezentările destinate vizualizării pe monitor, pe ecran situația este cu totul alta. Puteți prezenta fotografiile ca atare, la finele prezentării, dacă apreciați că astfel veți fi mai convingători.
- Vom evita citirea textului de pe slide, or ochii dvs. trebuie să privească în ochii comisiei, nu pe ecranul de proiecție. Ceea ce e scris pe ecran trebuie doar să vă ghideze în prezentare;
- Nu se va lăsa pe ecran o imagine în timp ce se vorbește despre ceva ce nu este prezentat în slide.

Anexa 9. Declarație privind asumarea răspunderii**DECLARAȚIE**
privind asumarea răspunderii

Subsemnatul(a) _____, absolvent(a) al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Facultatea _____, specialitatea _____, înscris la examenul de licență declar pe propria răspundere că lucrarea de față este rezultatul muncii mele, pe baza cercetărilor mele și pe baza informațiilor obținute din surse care au fost citate și indicate, conform normelor etice, în note și în bibliografie.

Declar că nu am folosit în mod tacit sau ilegal munca altora și că nici o parte din lucrare nu încalcă drepturile de proprietate intelectuală ale altcuiva, persoană fizică sau juridică.

Declar că lucrarea nu a mai fost prezentată sub această formă vreunei instituții de învățământ superior în vederea obținerii unui grad sau titlu științific ori didactic.

DATA _____

Semnătura _____

Anexa 10. Grilă cu criteriile de evaluare a tezei (se completează de către fiecare membru al comisiei și pentru fiecare candidat aparte)

Nr. d/o	Numele și prenumele candidatului	Respectarea exigențelor de structura și volum ale tezei (introducere, capitole, concluzii, bibliografie)	Abilități de prezentare a raportului	Abilități de susținere a discuției	Opinia (calificativul/nota) conducătorului*	Aprecierea recenzentului (recenzia)*	Nota medie
		1	2	3	4	5	6
1.	Bujor Natalia	9	8	7	8	8	8
2.							

*sunt convertite în notă de fiecare membru comisiei

Anexa 11. Barem de apreciere**Nota 10 – se atribuie în cazul când:**

- a) teza de licență conține material teoretic și practic;
- b) este întocmită conform cerințelor de conținut și structură, se prezintă pentru susținere cu material ilustrativ;
- c) avizul și recenzia nu conțin observații;
- d) se susține liber, studentul răspunde concret la întrebări.

Nota 9 – se atribuie în cazul când:

- a) teza de licență este întocmită corect după conținut și structură, conține material practic și teoretic, se prezintă material ilustrativ la susținere;
- b) avizul conducătorului și recenzia nu conțin observații;
- c) la susținere studentul vorbește liber și răspunde la întrebările suplimentare.

Nota 8 – se atribuie în cazul când:

- a) teza de licență este întocmită corect după conținut și structură, conține material practic și teoretic, se prezintă material ilustrativ la susținere;
- b) avizul conducătorului și recenzia nu conțin observații;
- c) la expunerea tezei studentul uneori recurge la materialul pregătit din timp;
- d) răspunde la întrebările suplimentare și se admite una sau două greșeli de exprimare după conținut și esență.

Nota 7 – se atribuie în cazul când:

- a) teza de licență este întocmită corect după conținut și structură, conține material practic și teoretic;
- b) nu se prezintă material ilustrativ la susținere;
- c) avizul și recenzia conțin unele observații neînsemnate;
- d) la susținere studentul citește textul pregătit; din timp
- e) răspunde bine la întrebările suplimentare, însă admite unele erori în esența și conținutul problemei.

Nota 6 – se atribuie în cazul când:

- a) teza de licență este întocmită corect după conținut și structură, conține material practic și teoretic;
- b) nu se prezintă material ilustrativ la susținere;
- c) avizul și recenzia conțin observații serioase la temei;
- d) la susținere studentul citește materialul pregătit și face unele greșeli în timpul susținerii;
- e) răspunde bine la întrebările suplimentare, însă admite unele erori în esența și conținutul problemei.

Nota 5 – se atribuie în cazul când:

- a) teza de licență conține material practic și teoretic, însă nu este întocmită corect;
- b) nu se prezintă material ilustrativ la susținere;
- c) avizul și recenzia conțin observații serioase la prezentarea temei;
- d) la susținere studentul citește materialul pregătit și comite mai multe greșeli;
- e) nu răspunde corect la întrebările suplimentare, cunoaște slab materialul.

Nota 4, 3, 2, 1 – se atribuie în cazul când:

- a) conținutul tezei de licență nu reflectă pe deplin tema abordată, nu este întocmită corect
- b) nu se prezintă material ilustrativ la susținere;
- c) avizul și recenzia conțin observații serioase la prezentarea temei;
- d) la susținere studentul citește materialul pregătit și comite greșeli serioase;
- e) nu răspunde corect la întrebările suplimentare, cunoaște slab materialul.

Anexa 12. Recomandări stilistice pentru redactarea lucrării [13]

Teza trebuie redactată într-un limbaj impersonal, caracteristic lucrărilor de cercetare (nu se va utiliza persoana I-a singular). Lucrarea trebuie să fie clară și concisă. Informațiile se vor prezenta coerent și corect, într-o structură logică. Se va acorda atenția cuvenită eliminării greșelilor gramaticale și de editare.

Spațiu nu se lasă înaintea semnelor de punctuație (virgulă, punct, punct și virgulă, două puncte), ci după ele. După deschiderea și respectiv înainte de închiderea unei paranteze (indiferent dacă este paranteză dreaptă sau rotundă) de asemenea se lasă spațiu.

Caracteristicile principale ale stilului științific [1-3] sunt:

❖ **Obiectivitatea** unei lucrări de licență se realizează prin forma de adresare.

Adresarea trebuie să fie directă și impersonală (evitați folosirea persoanei I singular, utilizați persoana a III-a singular). Exemplu: „Lucrarea de licență este structurată după modelul ... ” este de preferat propoziției „Am structurat prezenta lucrare de licență după modelul... ”.

❖ **Precizia** textului lucrării de licență se obține prin:

- folosirea limbajului specific temei și domeniului abordat
- evitarea omonimelor
- evitarea expresiilor interpretabile (exemplu: „acum câteva decenii”, „în ultimii ani”, etc.) sau ambigue („dincolo de granița valorilor normale”).
- evitarea folosirii abuzive a negațiilor în aceeași propoziție.

❖ **Unitatea** este asigurată prin folosirea unei terminologii constante, consacrate și standardizate. Dacă nu este posibilă standardizarea terminologiilor de specialitate utilizate, ele vor fi explicate la prima apariție în text.

❖ **Claritatea** unui text este realizată prin limbajul folosit (folosiți un limbaj obișnuit; nu folosiți „noianul” de cuvinte” din dicționarul de neologisme). Folosiți fraze scurte, frazele lungi devin confuze și obositoare. Evitați folosirea expresiilor imprecise. Definiți toate abrevierile utilizate în text.

❖ **Coerența**, caracterul logic al unui text asigură legătura dintre capitole și subcapitolele, continuitatea ideilor, astfel încât paragrafele să decurgă firesc unul după celălalt. Pentru asigurarea coerenței textului este necesară folosirea corectă a prepozițiilor, conjuncțiilor, adverbilor, locuțiunilor utilizate ca operatori logici. Ele toate asigură relațiile dintre propoziții (tab. 1).

Tabelul 1. Cuvinte de legătură ce asigură coerența textului

	Conjunții și adverbe coordonatoare	Prepoziții și conjuncții subordonatoare	Exemple de verbe și locuțiuni
Analogie	„adică”, „de exemplu”, „pe lângă”, „la fel”	„la fel ca”, „după cum ...”	„la asta se adaugă și”, „este comparabil cu ...”
Disjuncție	„sau”, „fie”, „nici”	„în afară de”, „numai dacă”, „doar dacă”	„diferă de ...”
Opoziție	„dar ...”	„din contră”, „deși ...”	„este contrat cu”, „vizavi de...”
Cauză	„căci”, „deci”, „într-adevăr”	„pentru că”, „dat fiind că”, „de vreme ce ...”	„motivul este că ...”
Consecință	„în consecință”, „prin urmare”	„încât”, „acasă”, „de maniera ca ...”	„rezultă din”, „urmează ca...”

❖ **Concizia**. Se recomandă o proporție adecvată între conținutul de idei și numărul de cuvinte folosite pentru prezentarea ideii. Nu utilizați fraze dacă puteți exprima ideea într-o propoziție. Capacitatea explicativă și argumentativă a absolventului este cu atât mai mare cu cât numărul de cuvinte folosite pentru exprimarea unei idei este mic.

Atenție! Nu utilizați fraze telegrafice!

Utilizați substantivele și verbele cu generozitate. Folosiți cu moderație adjectivele și adverbele.

- ❖ **Sobrietatea.** Scopul unei lucrări de licență este informativ și se poate atinge prin logică, forța demonstrației. Greșeli: implicarea afectivă a autorului, abuz de figuri retorice. Stilul de scriere al textului lucrării de licență trebuie să fie direct și sobru.
- ❖ **Forța** textului unei lucrări de licență rezidă în folosirea mai frecventă a verbelor față de celelalte părți de vorbire (substantive, adjective, adverbe) a timpurilor, modurilor și diatezelor acestora. Este de preferat folosirea diatezei active [6].
- ❖ **Accesibilitatea** stilului lucrării de licență depinde de lexicul utilizat. Lucrarea trebuie scrisă pentru a informa și a convinge de viabilitatea ideilor susținute nu pentru a impresiona cititorul. Evitați:
  - Repetiția cuvintelor în propoziție: „Aceste fapte sunt de fapt fapte ...”
  - Cacofoniile (cacofonie = suprapunere de sunete discordante; lipsă de armonie) sau pleonasmul (pleonasm = eroare de exprimare constând în folosirea alăturată a unor cuvinte, construcții, propoziții etc. cu același înțeles): „abces intrahepatic la nivelul ficatului”: dacă este intrahepatic e clar că e la nivelul ficatului;

Temeni și fraze ce trebuie evitate

- Adverbe: sunt utilizate de cele mai multe ori abuziv.
- Glume sau jocuri de cuvinte nu se permite de a fi utilizate într-o lucrare de licență: „bun”, „rău”, „frumos”, „stupid”, „grozav”, etc.; folosiți cuvinte sau fraze precise când evaluați calitatea unei metode (exemplu: metoda A necesită mai puține materiale în comparație cu metoda B).
- „perfect”: nimic nu este perfect.
- „o soluție ideală”: e o judecată și în lucrarea de licență/master nu avem voie să emitem judecăți.
- „astăzi”: astăzi este ziua de ieri a zilei de mâine.
- „curând”: cât de curând? (deseară? în următorii 10 ani?).
- „am fost surprinși să ...”: și ce-i dacă ați fost?
- „pare”: nu are importanță cum pare un anumit lucru.
- „pare să arate”: ceea ce contează sunt faptele.
- „în termeni de ...”: exprimare vagă.
- „diferit”: diferit față de ce? cât de diferit?
- „mulți”: termen vag (cât de mulți?)
- „probabil”: se folosește doar ca și termen statistic.
- „evident”: termen vag (evident pentru toată lumea?)
- „împreună cu”: folosește doar „cu”.
- „aceasta”, „aceea”: se poate face referire la subiectul propoziției anterioare, întreaga propoziție anterioară, întregul paragraf anterior, etc.
- „eu voi descrie”: textul trebuie scris la impersonal.
- „puțin(e)”, „cel mai mult”, „toate”, „toți”, „oricare”, „fiecare”: trebuie folosite cu atenție. O lucrare de cercetare științifică trebuie să transmită o informație precisă.
- „trebuie”, „ar trebui”: cine spune asta?